

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . K 26.—
za en mesec 2.20
za Nemčijo celoletno . . . 29.—
za ostalo inozemstvo . . . 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . . . 2.—
V upravi prejemam mesečno . . 1.80

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . . . K 7.—
za Nemčijo celoletno . . . 0.—
za ostalo inozemstvo . . . 12.—

SLOVENEČ

Inserati:

Enostolna petstvrsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)

za enkrat . . . . . po 3) v
za dva- in večkrat . . . 25.,
pri večjih naročilih primeren
popust po dogovoru.

Poslano:

Enostolna petstvrsta po 60 vln.

Izhaja vsak dan, izvenredni ne-
delje in praznike, ob 5. uri pop.

Redna letna priloga vzni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne uradnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Gordijski voz.

V Švici je zatisnil oči mož, ki je s krvavečim srcem še nedavno pisal v imenu poljskega naroda udano zahvalo vatikanskemu jetniku in mu želel prostosti in svobode, enake svobodi, ki so jo uživali junaki in zemlja poljska, ki jo je opeval. »Oči vseh«, tako piše, »se obračajo k Njemu, v trdni nadi in nerazrušni veri, da je Poljska dobila v Njem najlahtnejšega očeta in da bo pred vsem svetom delovala za rešitev Njegove usode.«

V grob je legel Sienkiewicz in njegova domovina je ravno takrat vstala iz groba — oni pa, ki mu je želel rešitve — še vedno čaka trenutka, ko mu bodo padli okovi z rok, s katerimi pri-
naša mir in srečo človeštvu.

In vendar se zdi, kot bi se bližala rešitev papeštva z naglimi koraki. Med vsemi narodi, med najrazličnejšimi strankami vstajajo arhitekti, ki rišejo načrte — v načinu sicer različne — v cilju pa iste: načrte za svobodo vladarja katoliške Cerkve. Slovan in Nemec, jurist in bogoslovec, katolik in protestant — vsi razpravljajo o žalostnem stanju namestnika Kristusovega, vsi skušajo dobiti pot, po kateri bi se rešilo ujetniško stanje najimenitnejšega suverena. Vrnimo papežu prostost! V tem geslu se ujema vsi; način pa, kako to doseči je pri vsakem drugačen. Od treh strani so se zlasti lotili reševati ta gordijski voz.

Prvi so se spomnili na leto 1860, na ono leto, ko je papež kot svetni vladar neodvisno vodil Petrov čoln — na svoji zemlji svoj gospod. Zločin, tatvina, pseudogarancija in kritične vojne razmere so jim narekemale zahtevo: Vrnimo papežu svetno oblast, kot jo je imel — s tem mu vrnemo prostost! Saj mu je bila svetna oblast uropana. Ta brezpravni čin ne bo nikdar postal pravi, torej zahteva že pravičnost sama restitucijo. Papeži se nadalje niso nikdar odrekli svetni oblasti. Ravno nasprotno! Z ozirom na sedanji politični položaj so celo izjavili, da jim je celo potrebna v zagotovilo neodvisnosti. Dasi ravno ta načrt odgovarja pravičnosti, vendar se nam nehoti vsili vprašanje, če odgovarja tudi razmeram. Gotovo je, da bi bilo kosanje kraljestva, delitev »združene Italije« velikanska katastrofa za nacionalno mišljenje italijanskega in najbrž bi v tem slučaju ravnotako tekla kri, kot je tekla leta 1848, ko je bruhnil boj zoper despotizem. Odločno se za ta načrt dandanes nihče ne zavzema, ker je rešitev z ozirom na razmere vendarle pretrda.

Večina politikov sploh trdi, da tako obširen kompleks ni potreben v var-

stvo papeževe neodvisnosti. Lahko bi namreč imel papež celo Italijo — pa bi bil vendarle podložen in mogoče bi mu prav malo posestvo po mednarodni garanciji nudilo popolno prostost, ki jo v vladanju Cerkve potrebuje. Zato so se juristi oprijeli večinoma druge možnosti: Vrne naj se papežu manjši kompleks.

Celegra Rima — capitale d' Italia unita — bi Italija papežu gotovo ne izročila. Vpoštev bi v prvi vrsti prišel Vatikan, ki naj bi ga papež dobil kot eksteritorialno last, ne pa kot užitek, kakor ga ima sedaj. To je minimum zahtev in ko bi italijanska vlada imela količjak pravičnosti, bi to prav lahko storila. Tako sklepajo prvi.

Drugi so pa segli nekoliko izven Rima. Zdi se jim, da je za vsestransko prostost papežev potrebna pot do morja. Prepustil naj bi se mu torej kos ozemlja ob desnem bregu Tibere s prišaniščem Fiumicino. Seveda zadene ta rešitev na velike težave. Obenem s tem posestvom bi prišli Italijani ob močne brambne utrdbe Gianicolo in »prvi rešitelj in združitelj Italijanov« bi še bolj osorno gledal s svojega kamnitega podstava na vatikansko obzidje. Ta načrt bi bil najbrže v tem obsegu v sedanjih razmerah neizpeljiv.

Kaj pa pravi sv. stolica na to? Nič, molči in noče delati preglavice italijanski vladi. Kot je izjavil Gasparri, se sv. oče zanaša na poštenost italijanskega ljudstva (dal trionfo di quei sentimenti di giustizia, che augura si diffondano sempre più nel popolo italiano) in od tu pričakuje rešitve. Sicer pa sv. Stolica na vprašanje kat. shodov v Nemčiji od 1. 1898 dovoljuje, da se rimsko vprašanje ne istoveti več z obnovitvijo nekdanje papeževe države; zahteva se samo prava in popolna suvereniteta brez ozira na velikost teritorija. To je prva vrsta načrtov, ki skušajo na podlagi teritorialne restitucije rešiti rimsko vprašanje.

Veliko več privržencev ima druga možnost, ki hoče, naj se papežu vrne prostost s tem, da se njegovo stališče mednarodno garantira. Seveda nastane vprašanje, kaj naj se pravzaprav internacionalizira. V slučaju, da se mu vrne svetna oblast v večjem ali manjšem obsegu in se mu ta mednarodno garantira — je to ena izmed najbolj optimističnih in obenem najbolj ugodnih rešitev. Bati se je, da ne bi papež na ta način pridobil sicer več porokov obenem pa tudi več gospodarjev. Internacionalizirati bi bilo nadalje mogoče tudi znani garancijski zakon. Ker je ta zakon po izjavi Briera in po žalostnih izkušnjah res izključno le italijanski (une loi purement italienne) in ga ima

sv. stolica za nezadostnega, krivičnega, bi se torej s tem zakonom garantirala in internacionalizirala krivica, kar v resnici ne pomeni nič drugega, kot višji eksponent negativne rešitve rimskega vprašanja.

Mogoče bi pa bilo, da bi se ta garancijski zakon popravil s privoljenjem papeževim in nato popravljen internacionaliziral. Načrt ni napačen, vprašanje pa je, če bi se framsonska Italija hotela spustiti v korekturo in koncesije. Najbolj se je pa v zadnjem času povdarjala želja, naj bi se pri mirovnem pogajanju mednarodno določilo in garantiralo stališče papežev. Kakšna bi bila ta določila in te garancije je težko reči — gotovo je, da veliko ne bi prijele — še manj pa držale. Kaj bi dandanes n. pr. pomenila pogodba, sklenjena med Nemci, Francozi in Italijani! Pa vzemimo, da bi države hotele podpisati to pogodbo — v poštev bi prišle v prvi vrsti velesile, ki so po večini nekatoliške. — Kaj naj torej od njih pričakuje oče katolikov jasno kaže dunajski kongres, ki je sicer uredil cerkveno državo, nato pa malomarno pripustil, da so jo framsoni uropali in uničili. In vzemimo, da bi države podpisale pogodbo, vse bi jo gotovo ne. Kaj torej s temi? Prisiliti jih k zvezi ne bi bilo mogoče in tudi ni misliti na to. Saj jasno kaže hasko sodišče, odkoder so papeža izključili le, ker je samo Italija to zahtevala. Če bi se pa rabila sila za države, ki bi papeža ne respektirale, bi vse časopise naglo zagnalo krik, češ, glejte ga papeža »očeta miru«, ki kliče bič in prokletstva tujih armad v dežele. Iz tega je razvidno, da tudi internacionalna garancija, daš se zanjo zavzemajo po večini katoliški katonisti, ni brez senčnatih strani.

Najboljša relativna garancija bi bila seveda urejeno razmerje med papežem in italijanskim kraljestvom. Povdarjati je pa vedno treba, da je in ostane papeštvo mednarodna institucija in v slučaju, da bi bil papež italijanski, je, po izreku Angležev, Kristus angleški. Dosledno in edino katolikov vredno bi pač bilo, da bi Italijani sami popravili grozno krivico, a en sam pogled v italijansko framsonstvo in razmere italijanskih katolikov, že jasno kaže, da tega najbrž ne bodo ali hoteli ali pa mogli izpeljati. Pa naj bi že vlada, senat, parlament in še kralj povrh bili pripravljeni vrniti papeštvu prostost, kaj je s tem pomagano, ko si že lahko jutri premislijo. Saj to jasno kaže garancijski zakon! Kdor doslej ni znal držati pogodb, temu tudi odslej ni zaupati. Končna rešitev tega gordijskega voza gotovo čaka papeža samega. Gotovo je, da se vprašanje reši. Kje,

kedaj in kako naj se reši, to pa določi previdnost božja, ki vlada svet.

Združeni nemški nacionalci in nemški krščanski socialci.

Nemška posvetovanja z Mažari v Berlinu.

Nemške kršč. socialce torej ni srečala pamet. Kar utonili so v splošni poplavi vsenemških zahtev Wolfove struje. V interesu nemškega ljudstva so se združili sedaj z nemškimi liberalnimi strankami v enem odboru. Izvajanja posameznih nemških krščanskih socialcev — kakor dr. Geßmann — se nič več ne razločujejo od drugih vsenemških zahtev. Zanimivost dneva pa bodo za 1917 napovedana posvetovanja avstrijskih nemških parlamentarcev in nemških parlamentarcev iz države v Berlinu, h katerim bodo pritegnjeni tudi Mažari.

V petek predpoldne se je vršilo na Dunaju ustanovno zborovanje skupnega odbora Nemcev, ki je bil izvoljen pri zadnjem skupnem posvetovanju nemške narodne zveze, kršč. soc. strankarskega vodstva. Navzoči so bili dr. Damm, Fuchs, Geßmann, Groß, Hauser, Hrmsansky, Pacher, Schraffl, Wolf in Weißkirchner. Za predsednike so bili izvoljeni dr. Weißkirchner, dr. Groß in deželni maršal princ Lichtenstein, ki se bodo v vodstvu vrstili.

Na predlog dr. Groša so bili sprejeti v odbor člani gospodarske zbornice: Baernreither, Braß, knez Fürstenberg, opat Helmer in grof Erwein Noztitz. Tudi kršč. soc. stranka bo imenovala za vsprejem v odbor pet članov.

Vsled inicijative od državno-nemške strani se vrši 16. januarja 1917 v Berlinu skupno posvetovanje državno-nemških, avstrijsko-nemških in ogrskih parlamentarcev. Sklenilo se je, da se odpošljejo k temu zborovanju trije zastopniki nemške narodne zveze in trije zastopniki kršč. socialcev. Da se uredi vse nadaljnje skupno postopanje, se je izvolil poseben odsek, v katerega so izvoljeni dr. Damm, baron Fuchs, Stöckler, Stölzl, Weißkirchner in Wolf.

Posvetovalo se je o celi vrsti gospodarskih in političnih vprašanj. Govorniki so poudarjali veliko važnost skupnega nastopa v interesu nemškega ljudstva. Precej na široko se je razpravljalo o vprašanju preskrbe z živili. Splošno prepričanje je bilo, da lahko vztrajamo, če bo razdelitev pravilno izvršena in če se bo dobro gospodarilo.

V sklepnem govoru je poudarjal dr. Groß razveseljivo soglasje v vseh razmotiranih vprašanjih.

LISTEK.

Pomenljiva tristoletnica.

Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov je imelo na praznik Marijinega brezmadežnega spočetja v križanski cerkvi vojno pobožnost in skupno sv. obhajilo za člane, ki so na bojnem polju ali v vojni službi. V cerkvenem govoru je g. Alojzij Stroj vzpodbujal društvenike k stanovitnemu zapušanju na Marijino pomoč, kazoč na zglede vladarjev presvetle habsburške rodovine, zlasti na cesarja Ferdinanda II., ki se je ravno pred tristo leti v Ljubljani izročil posebnemu Marijinemu varstvu s tem, da se je dne 12. decembra l. 1616. dal sprejeti v ljubljansko Marijino družbo. Deželni muzej Rudolfinum hrani knjigo, v katero je tedanji vladar avstrijskih dežel, poznejši cesar Ferdinand II. zapisal isti dan svoje ime. Imel je tedaj vojsko z Benečani in je prišel v Ljubljano, da bi pospešil priprave. Tri dni potem, ko se je Ferdinand II. posvetil v Ljubljani nebeški Kraljici,

dne 15. decembra l. 1616., je avstrijska armada pod vodstvom generala Trautmannsdorfa zadala Benečanom težek poraz pri Ločniku. Ta zmaga je imela odločilen vpliv na vso vojsko z Benečani, ki so bili slednjič premagani in za vedno odvrnjeni od habsburških dežel.

Koledar Mohorjeve družbe za l. 1917.

Koledar Mohorjeve družbe je za naše preprosto ljudstvo dogodek in lahko rečemo, da je to najbolj popularna razširjena knjiga — dobimo jo na vsaki kmečki in gosposki mizi.

Prvo kar opazimo pri letošnjem koledarju je to, da je tenek, ker je izšel imenik v skrajšanem obsegu, kar je popolnoma pravilno in mislim, da se mora skoraj že enkrat končno javno rešiti preprič, ali naj izhaja imenik udov, ali naj ne izhaja. Če vzamemo v pretres dejstvo, da se več nego polovico udov sploh ne zmeni za to, ali so tiskani v imeniku ali ne, in da se druga polovica (vsaj večina te) poganja morda za imenik samo radi tega, ker je vesela, če vidi tiskano svoje ime, kot se marsikateri

mladi ud vpiše samo za to, da dobi podobico, in je tedaj le malo število onih, ki imenik v redkih slučajih resno rabijo kot adresar, moramo reči, da je imenik v večjem obsegu nepotreben, ali bi bilo dovolj izdati ga samo vsako peto leto v celoti. S tem bi se omejila brezpotrebna poraba papirja in se dobil prostor za potrebnejše stvari. Dobro bi bilo, da se spiše raje kažipot po naši domovini, združeno z imenikom, ki naj bi se izdal vsakih pet let v slučaju sprememb. To bi pripomoglo k poznanju naše domovine in orientacijo bolj kot imenik sam. O tem bi bilo vredno govoriti še in podrobneje. Kot rečeno, skrajšan imenik v koledarju ni pogrešek.

Pesmi Fr. Neubauerja bodo ugajale po svoji aktualnosti večini ljudi, a to še ni vse, kar moramo zahtevati od pesnika. Najbolj moti pogosto ponavljanje v prvi pesmi in v naslednjih je opaziti celo nesoglasje in ne-trdnost v ideji. Mislim, da ni spravljati Marijo tako neprevidezno v bojni metez ne v prozi ne v pesmi, četudi je bramba domovine koristna in nujno potrebna. Vojna je »potrebno« zlo, če se smem tako izraziti, najskrajnejše sredstvo in Marija bi pomagala samo na ta način, da izprosi mir in vsemu človeštvu zlo prikrajaša.

Joža Lovrenčič pripoveduje o »Hudi-

ču in nepoštenem oštirju« zgodbo, ki jo je slišal ob Nadiži. Bajka ni in noče biti več kot bajka in je lepa, pripovedovana s tistim posebnim širokim načinom, ki ga poznamo že iz »Trentarskega študenta«. Takih dobrih povesti v verzih bi samo še želeli.

Druge pesmi so »mlade«, ali vsaj delajo vtis nezrelega — vendar bodo to liri-ko ljudje brali z veseljem.

Edina stvar v prozi je Milčinskega novelica »Mutasti birci«, pripovedovana v poljudnem tonu, v kateri nam odkriva strani iz svoje sodnijske prakse. Marsikatero zanimivo potezo nam je pokazal, v celotnosti pa je satira na ves sistem preiskovanja in zaslišavanja in poroto. Sele lastna vest, ki storila peče, je tisti birci, ki ga pritira pred sodišča in sam se v svojem srcu obsodi, zato mu je čisto nerazumljivo in strašno, da so ga porotniki izpustili.

Spis o torpedu nam razlaga ustroj tega in g. V. Šarabon nam je opisal zadnje dogodke svetovne vojske, sicer ne sistematično, ker to sedaj še ni mogoče, toda razumljivo in ljudem, ki ne zasledujejo dogodkov sproti, bo spis posebno ugajal, krajsijo ga tudi mnoge slike.

—Jb—

Vojska z Italijo.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 10. dec. Uradno:
Neizpremenjeno.
Namestnik načelnika generalnega štaba:
pl. Höfer, fml.

Italijansko uradno poročilo.

6. decembra. Na tridentinski bojni črti vlada v dolinah Adige in Astico delovanje topništva. Na višinah Asiaga posamezni spopadi patrulj. Vzhodno od Gorice so poskušali sovražni oddelki v noči od 3. na 4. t. m. napasti z naskokom naše postojanke severno od Sv. Katarine, toda vztrajna čuječnost naših vojakov in ogenj topništva sta napad odbila. Na Krasu včeraj akcije letalcev in delovanje topništva.

7. decembra. Slabo vreme z močnim metežem traja v goratem operacijskem ozemlju dalje. Na Krasu tudi včeraj delovanje topništva. Zvečer je poskušal sovražnik po močni artiljerijski predpripravi dva napada — eden za drugim — proti našim črtam severovzhodno višine 200. Obakrat smo njegovo prodiranje ustavili in ga vrgli nazaj. Sovražni letalci so metali v okolici Ogleja bombe. Ubita je bila neka žena in en otrok ranjen. Materijalne škode ni nobene. V povračilo so metali naši letalci bombe na letališče pri Proseku in na postajo vodnih letal v Trstu na molu bombe. Konstatirali smo močan uspeh. Naša letala so se vrnila nepoškodovana.

Iz italijanske zbornice.

Curib, 9. dec. (K. u.) Italijanska zbornica je sprejela s 376, proti 45 glasovom dnevni red, ki odobrava izjave vlade.

Iz italijanske zbornice.

V seji italijanske zbornice je radikalec Gasperotto zahteval, naj se vse sile napno, dokler se ne bo dosegel mir, ki bo zabilil novo vojsko. Vlada bodi močna, četudi diktatorična. Novo, velikopotezno poveljstvo zaveznikov je potrebno, ki naj posebno na lastnem bojišču dovede do odločitve, ki ne bo utrujalo in izčrpavalo armade z malimi, brezuspešnimi poizkusi, kakor se je to dogajalo pri Oslavu, kjer so bili bataljoni pokopani. Posnemati se mora nemška meščanska in vojaška organizacija; prepričati se morajo tudi nesramne, v neizmerno razširjene oprostitive. Med vojski se mora zvišati veselje do službe s tem, da se jim obljubi, da bosta država in družba v miru skrbeli za nje in da bodo prepričani o zmagi. Slovanskemu svetu onstran Adrije je končno obetala, da se bo bodoča italijanska vlada ozirala na njih narodnost.

Socialist Treves je rekel, da je umetni sistem evropskega ravnotežja, katerega so diplomati vedno gojili, povzročil sedanjo vojsko. Načelo pravice in prostega razvoja vseh narodnih moči bo prineslo srečo Poljski, Rumunski, balkanskim Slovanom in Alžančanom-Lorenčanom. Če se bo nadaljevala vojska do zmage, bo vzkliklo novo sovražstvo in novi spori. Italija ne sme izkrevaveti za Angleže in za Rusje.

Poslanec Nava je rekel, da ofenziva zaveznikov in nastop Rumunije nista izsilila zmagovitega konca vojske. Sporazum bi se pa uničil, če bi se zdaj utrudili. Vodilni krogi morajo zato podpirati vojno moralno. Tako postopa duhovščina splošno s katoličani, ki so se kljub svojim načetom postavili na tla italijanske vojske. Mogoč in želeli se more le tak mir, ki priznava narodnosti in njih neodvisnost. Govornik simpatizira tudi z zatiranimi narodi: z Belgijci, Srbi, Rumuni in s Poljaki.

Pierolini je zahteval, naj se razmere Italije z Jugoslovani na jadranski obali natančno pojasne in izjavil, da mir zdaj še ni mogoč, ker vsenemški senj ni še izsanjan in Nemčije očitno ni mogoče premagati z izčrpanjem in izstradanjem. Anglija, ki je v vojski toliko zaslužila, mora podpirati prehrano v Italiji.

Vnuk Viktorja Emanuela II. padel.

Lugano, 9. decembra. Na Krasu je padel marchese Spinola, vnuk kralja Viktorja Emanuela II. iz njegovega morganatičnega zakona z grofico Mirafiori.

Ponovno cesarsko priznanje slovenskemu junaštvu.

Cesar Karel je izdal sledeče povelje: 20. lovskemu bataljonu izrekam v priznanju njegovega odlično hrabrega in smrt-nopogumnega zadržanja ter vnetovdanega požrtvovalnega in vzglednega nastopa v bojih od 11. do 13. junija 1915 Svoje popolno priznanje.

Vrlemu bataljonu pošiljam Svojo zahvalo in pozdrav.

Dunaj, dne 5. dec. 1916.

Karel m. p.

Komaj je novi cesar zasedel prestol svojih dedov, je že v drugič izrekel svoje priznanje slovenskemu junaštvu. Prvič 17.

pešpolku, sedaj pa 20. lovskemu bataljonu, pri katerem služijo Slovenci deloma s Kranjskega deloma pa s Primorskega, ter se izpopolnjuje iz 3. armadnega zbora, a dopolnili kader se je do vojske z Italijo nahajal v Trstu, sedaj pa je nekje na Štajerskem. Njegov štab se je nahajal do 1. 1912 v Tolminu, nato pa do začitka vojske v Krmini. 20. lovski bataljon se je v tej svetovni vojski odlikoval na vseh bojiščih ter je s svojim brezprimernim junaštvom dokazal, kako vroče ljubi svojo domovino. Mi pa smo na ta naš slovenski lovski bataljon ponosni, ker je tudi ta vrli bataljon pokažen z visoko cesarjevo pohvalo kar dokazuje, da vsi Slovenci z enako zvestobo in junaštvom branijo Avstrijo in presvetli habsburški prestol. Tej svoji straži na jugu cesar Karel lahko zaupa!

Odlikovanja.

Red železne krone 3. vrste z vojno dekoracijo je dobil major 4. dom. pp. Anton Schenk, poveljnik nekega komb. lov. baona. — Duhovniški zaslužni križec 2. vrste na belordecem traku je dobil vojni kurat 27. dom. pp. Karel Grycz, pri nekem div. poveljstvu. — Ponovno Najvišje pohvalno priznanje je dobil stotnik gen. štaba Valdemar Kastelic. — Najvišje pohvalno priznanje so dobili: poročnik 27. dom. pp. Viktor Kordan, pri 55. pp., nadporočnik 97. pp. Oskar Stössler, nadporočnik dr. phil. Josip Kramar, vojni kurat 5. dom. pp. Franc Kren, pri nekem div. zdravstvenem zavodu, nadporočnik Ivan Kastelec, pri okrožnem poveljstvu v Vladimiru Volinskem, ritmojster 6. dež. orož. pov. Herman Ragosnig in nadporočnik dr. phil. Milan Serko, častnik na želez. postaji v Podmelcu. — Zlat zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje sta dobila asist. zdravnik 27. dom. pp. Ivan Einsiedler, pri nekem div. zdravstvenem zavodu, in asist. zdravnik dr. Edvard Bretl, pri ujetniškem karantenskem zavodu v Ljubljani. — Srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste sta dobila topničar 5. polj. havb. p. Kovač Mihael in topničar 8. polj. top. p. Boštjančič Franc. — Železni zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje so dobili: stražmojster 3. tren. div. Modre Franc; tit. narednik Javrenik Ivan; ognjčarji Končan Franc, Barl Josip in Auer Jakob in višji podkovski mojster Friskovec Franc, vsi pri 6. težkem polj. top. p.; rač. podčastnik 5. trd. top. p. Škof Ferdinand; narednik Zemljič Roman in rač. podčastnik Tertinek Albert, oba pri 47. pp.; tit. četovodja Keršovčan Ivan; četovodja 23. polj. havb. p. Maček Miroslav; rač. podčastnik Koželj Josip in tit. stražmojster Korošak Karel, oba pri 3. tren. div. — Železni zaslužni križec na traku hrabrostne svetinje so dobili: četovodja Čokl Ivan, tit. četovodja Zemljič Franc, deseterik Grom Franc in trenski vojak Mihelič Ivan, vsi pri 3. tren. div.; narednik Vizintin Karel, četovodja Balistič Ivan, tit. poddesetnik Makuc Valentin in Kinkela Franc, vsi pri 97. pp.; topniški mojster 37. polj. top. p. Cvetko Mihael; podlovce 7. lov. baona Bramor Franc; četovodji evid. oskrb. skladišča v Gradcu Lasič Josip in Regoršek Jurij; trenski vojak 3. tr. div. Krančan Martin. — Najvišje pohvalno priznanje je dobil fregatni poročnik Karel Pavlin. — Srebrno hrabrostno svetinjo 1. vrste sta dobila pomorski praporščak Ferdinand Zhuber pl. Okrog in enol. prost. štabni orožni mojster Oton Jereb. — Vojaški zaslužni križec 3. vrste z vojno dekoracijo sta dobila stotnik 3. dom. p. Josip Ravter in poročnik 23. domobr. pešpolka Anton Vrhovec. — Ponovno Najvišje pohvalno priznanje sta dobila nadporočnik 37. črnovoj. baona Edvard Toman in nadporočnik 53. pp. Ivan Knaus, pri 4. dom. pp. — Najvišje pohvalno priznanje sta dobila poročnik 4. dom. pp. Franc Jošt in polkovni zdravnik 13. dom. pp. dr. Josip Hočevar. — Srebrni zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje je dobil častniški namestnik 22. dom. polj. top. p. Rudolf Seljak. — Srebrno hrabrostno svetinjo 1. vrste sta dobila deseterik 27. črnovoj. pp. Simenčič Valentin in četovodja 42. črnovoj. baona Kaplenik Blaž. — Srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste so dobili: enoletni prost. deset. Maklin Valter, deseterik Vodej Peter in poddeseterik Wucherer Jakob, vsi pri 4. dom. pp.; enol. prost. četovodja 30. črnovoj. baona Kristan Viktor; pešec 30. črnovoj. baona Tribelnik Franc; poddeseterik Montel Ivan, in pešca Urnkar Pavel in Sušnik Blaž, vsi od 27. črnovoj. okr. pov.; poddeseterika Potočnik Franc in Senica Josip, oba od 27. črnovoj. okr. pov.; tit. deseterik 27. črnovoj. pp. Košmerl Alojzij; pešec 27. črnovoj. pp. Tušek Jakob (padel). — Bronasto hrabrostno svetinjo so dobili: pešec 30. črnovoj. baona Fabčić Ivan; pešca Kačičnik Stefan in Drenovec Anton, oba pri 37. črnovoj. baonu. — Železni zaslužni križec na traku hrabrostne svetinje sta dobila deseterik 27. pp. Dobešek Marko in san. vojak 7. san. odd. Princ Franc.

Odlikovanja pri 17. pešpolku.

Vojaški zaslužni križec 3. vrste z vojno dekoracijo je dobil stotnik Anton Knific. — Najvišje pohvalno priznanje je dobil stotnik Mavrič Schneider. — Železni zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje so dobili: rač. podčastnik Hönigmann Josip in Lozej Ivan, tit. narednika Oman Alojzij in Trontelj Jakob. — Železni zaslužni križec na traku hrabrostne svetinje sta dobila tit. četovodja Stampel Karel in pešec Kokali Luka. — Vojaški zaslužni znak 3. vrste za častnike je dobil major Kreipner Miroslav.

Odlikovanja pri 87. pešpolku.

Železni zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje so dobili: rač. podčastnik Šuligoj Ivan, narednik Schumacher Jakob, tit. narednika Ostrožnik Franc in Gschaidler Ivan, orožni mojster Slivar Inocencij in tit. četovodja Stueck Alojzij. — Železni zaslužni križec na traku hrabrostne svetinje so dobili: poddeseterik Artič Bogoljub, četovodje Zohar Peter, Slavič Josip in Nerat Anton in poddeseterik Kratzer Miroslav.

Odlikovanja pri 27. črnovojniškem pešpolku.

Bronasto hrabrostno svetinjo so dobili: četovodje Frank Franc, Krivka Vinko, Burda Albert in Juvancič Ivan; deseteriki Bregant Alojzij, Kubiznak Franc, Dolmovič Ivan in Žagar Anton; poddeseteriki Riha Ivan, Schneider Ivan, Černe Mihael, Torsitzky Franc, Dolene Ivan in Svatoč Franc; pešci Mandler Franc, Čelič Matej, Česnak Franc, Sušnik Ivan, Laharnar Franc, Prokopec Vencelj, Stepančič Ivan, Hiris Ivan, Fatur Pavel, Plazar Franc, Pele Josip, Kačič Josip, Terlep Anton, Welser Anton, Gutschelhof Josip, Schrittwieser Matevž, Šoško Martin, Umek Ivan, Vencej Jos., Hulka Ivan, Ramsauer Josip, Zobarč Josip, Zihel Franc, Kragelj Peter, Lekše Franc, Menart Ivan, Zalar Franc, Felicijan Martin, Dušek Ivan, Lisec Ivan, Toplišek Franc, Štirn Mihael, Plevanc Josip, Drensek Fr., Lužar Ivan, Schler Alojzij, Wenek Rudolf, Durčik Peter, Andlovec Alfonz, Breitenberger Ivan, Del-ponte David, Maraz Ivan, Podpodec Ivan, Škufca

Jakob, Bole Josip, Zvokelj Anton, Urbas Ivan, Tomat Josip, Jermancič Anton, Strojil Ivan, Šarič Anton, Mandič Stefan, Radu Nikolaj, Miše Marin, Radlingmaier Matija, Dujmovič Josip, Alajbeg Peter, Miloš Nikolaj, Gulin Nikolaj, Sittwohl Franc, Magolič Martin, Hleke Karel, Zaharž Josip, Svojdler Anton, Klarin Simon, Zajc Matija, Prosen Josip, Kožar Matija, Sajevic Alojzij, Andolšek Franc, Vilfan Josip, Kladnik Valentin, Jakobčič Mihael, Pogačar Franc, Babič Martin, Golja Franc, Grahek Ivan, Hvala Franc, Testen Andrej, Virjent Matija, Urnkar Pavel, Merlak Martin, Beltram Franc, Fornazarič J., Klanšek Franc, Loboda Ivan, Osredkar Ivan, Sihur Ivan, Malovašič Josip, Ponikvar Franc, Mergole Ivan, Kovačič Jurij, Slapnik Anton, Judež Ivan in Poljanc Josip, čast. namestnik Pislar Luka, četovodje Ringhofer Ivan, Drobnik Iv. in Pajk Alojzij, tit. četovodji Novak Peter in Pareis Karel, deseteriki Kotar Josip, Stöckl Viljem, Hauer Mihael, Gabor Leon, Schanagel Franc, Šezlar Franc, Novak Josip in Kralj Matija, poddeseteriki Bračič Anton, Krašovec Anton, Grabič Basko, Kovač Simon, Šolar Josip, Dus Ivan, Vodička Al., Rataj Josip, Černelič Ivan, Brodnik Josip, Schacher Josip, Poznič Franc, Kokovnik Franc, Gernovšek Pavel, Gustinčič Franc, Fink Josip, Strniša Ivan, Berne Anton, Plesničar Filip; pešci: Bizovičar Ivan, Bonazza Angel, Bolta Franc, Blažič Ivan, Bianchini Alojzij, Bevk Jakob, Ambrozič Anton, Porovne Urban, Zaren Josip, Sinkovič Ivan, Kotar Anton, Kozinc Ivan, Sever Josip, Starec Anton, Šivic Franc, Škedelj Ivan, Peterlin Martin, Jenšovsek Alojzij, Bizjak Ivan, Kovačič Ivan, Korelec Ivan, Ivec Jakob, Kosančič Franc, Košuta Anton, Lahne Franc, Zajec Franc, Blaškovič Peter, Bilic Josip, Gašparič Ivan, Golob Josip, Grandovec Franc, Jarc Martin, Schmuck Fr., Kačar Mihael, Mahnič Josip, Cankar Fr., Celarc Ivan, Bučar Franc, Čej Josip, Cekot Ivan, Kocijančič Ivan, Čotič Jakob, Demšar Anton, Gartner Stefan, Groß Oswald, Koprivec Ivan, Korbar Ant., Leban Jakob, Lavrenčič Dominik, Lenardič Peter, Mavrič Josip, Milloch Josip, Munih Ivan, Selan Anton, Zaravič Matija, Brožič Jurij, Goršin Ant., Leben Ivan, Werner Ivan, Čugelj Matija, Zdešar Franc, Zabukovec Josip, Jankovič Josip, Glazar Jakob, Fabjan Josip, Darovec Ivan, Dodoja Božo, Globokar Ivan, Hanika Kristof, Božič Josip, Fuchs Peter, Gorišek Ivan, Bogdanovič Niko, Bach Andr., Boljskar Rok, Breznik Franc, Blatnik Ivan, Boljko Anton, Lešinger Karel, Linhart Josip, Kraker Iv., Kralj Anton, Krapošek Jakob, Korunka Teodor, Blagovič Jakob, Blagdan Niko, Ebner Jurij, Zajc Mihael, Kos Josip, Kump Matija, Wojclak Ivan, Karner Ivan, Steiner Josip, Zavrl Josip, Zorc Jernej, Žibert Ivan, Pavlovič Franc, Peterlin Edvard, Gumhold Ivan, Zajc Ivan, Judež Anton, Hammerl Patric, Jazbec Anton, Pance Andrej, Petean Fr., Piric Ivan, Puchmüller Ivan, Pungaršič Josip, Knafel Matija, Čmura Ivan (padel), Buben Ivan in Bosančič Nikola.

Zasledovanje Rumunov.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 9. decembra. Uradno:

Vojna skupina maršala pl. Mackensena.

Donavski armadi in desnemu krilu generala pehote pl. Falkenhayna se sovražnik hitro umika. Popolnoma smo uničili tiste rumunske sile, ki so iz gora sem poizkušale priti še k rumunski armadi, ki se umika.

Flen bojne skupine od 1. decembra znaša nad 70.000 mož ujetih, 184 topov, 120 strojnih pušk in nepregleden vojni material.

Bojna črta generalnega polkovnika nadvojvoda Jožefa.

V Trotus dolini, med Kirlibabo in v dolini Bistrice je sovražnik včeraj zopet z močnimi silami napadel naše postojanke. Napadi, izvemželi nekaterih krajnjih uspehov, niso uspeli.

Bojna črta maršala princa Leopolda Bavarskega.

Južno Fripijata nobenih dogodkov. Dunaj, 10. dec. Uradno:

Med Silstro in Črno vodo so pridobili Bolgari lev breg Donave. Vzhodno Bukarešta in Pločtija pridobiva naše zasledovanje na prostoru. Pri Očni so odbile v mejnem prostoru zahodno in severozahodno od tam besne napade Rusov. Le jugozahodno Sulte se je sovražniku posrečilo, da nam je iztrgal neko višino. V ozemlju armade generalnega polkovnika pl. Kövessa je sovražnik večkrat besno napadel postojanke zahodno Fundula Moldovi, za katere divja vroč boj že več tednov. Preizkušeni branilci so ga vselej odbili. Bolj proti severu nič važnega.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berlin, 9. dec. Veliki glavni stan:

Bojna črta maršala princa Leopolda Bavarskega.

Severno Naroškega jezera, v ožini Skorie, je po pripravi z ognjem več ruskih stoinj brez uspeha napadalo naše postojanke.

Bojna črta generalnega polkovnika nadvojvoda Jožefa.

Rus je med Kirlibabo in dolino Bistrice včeraj nadaljeval svoje močne napade, ki so se večinoma izjalovili že z velikimi izgubami v našem ognju. Severno Dorne Vatre izgubljena tla je napadalec drago kupil. Le male trajne uspehe je dosegel Rus tudi pri napadih, ki so se večinoma izjalovili, južno doline Trotusul, dasi je izrazil velike site.

Bojna skupina maršala pl. Mackensena.

Levo krilo XX. armade je uničilo tiste rumunske divizije, ki so se iz nre-

lazov severovzhodno Sinaje poizkušale prebiti proti jugovzhodu. Ujeli smo več tisoč mož, zaplenili veliko topov. Sovražnik hitro beži pred desnim krilom armade in pred donavsko armado, ki hitro prodira. Rumun je izgubil na obe armadi od 1. decembra, v kolikor je to dognala površna izpraznitve bojišča pri Bukarešti, nad 70.000 mož, 184 topov, 120 strojnih pušk. Višina teh števil kaže nekoliko, kakšne velike uspehe so dosegle zvezne čete in višino razsula rumunske armade, katerih izgube mrtvih in ranjenecv odgovarjajo številu ujetnikov. Plen boj-nega orožja in blaga je nepregleden.

Berlin, 9. dec. zvečer. Uradno:
V Rumuniji se nadaljuje zasledovanje po načrtu.

Berlin, 10. dec. Veliki glavni stan:

Bojna črta maršala princa Leopolda Bavarskega.

Nobenih posebnih dogodkov.

Bojna črta generalnega polkovnika nadvojvoda Jožefa.

Med Kirlibabo in Dorno Vatro so Rusi zopet napadali, ne da bi bili kaj dosegli. Južno Trotusula so vzeli neko višino, a dasi so nastopili z močnimi silami, se jim le ni posrečilo, da bi bili poleg vpadalnega mesta pridobili kaj prostora.

Vojna skupina maršala pl. Mackensena.

Armade napredujejo v vzhodni Vlaški. Med Črno vodo in Silistro so prekoračile bolgarske sile Donavo. V Dobrudži so se le malo bojevali.

Berlin, 10. decembra zvečer. Kljub dežju na velikem Vlaškem hitro napredujemo.

Prvi generalni kvartirni mojster: pl. Ludendorff.

BOLGARSKO URADNO POROČILO.

Sofija, 9. decembra. Uradno:

V Dobrudži je slabo delovalo topništvo. Sovražne čete na levem bregu Donave med Tutakanom in Črnovodo so se pričele umikati proti severovzhodu. Naše čete, ki so pri Tutakanu prekoračile Donavo, so vzlele mesto Oltenico, katero je je bil sovražnik oplenil. Rusi so zažgali mesto Kalaraš in ostale vasi. Na Vlaškem se nadaljuje zasledovanje.

Sofija, 10. decembra. Uradno se poroča:

V Dobrudži slab topovski ogenj.

Naše čete so pri Silistri prekoračile Donavo in vzlele mesto Kalaraš (Calaras). Druge naše čete so vzlele utrdbе, ki so branile most na levem bregu Donave in ki leže nasproti Črnivodi.

Na Vlaškem preganjamo sovražnika dalje.

Rusko uradno poročilo.

7. decembra. Zahodno bojišče. V gozdih severno vasi Szelwow je sovražnik po besni pripravi s topovi napadel naše jarke. Polastil se je malega odseka naših postojank, a s protinapadi smo ga zopet vrgli iz njih. Pri Harbuzovu in Hukalovcu je sipalo sovražno topništvo krogla na naše jarke, nato je napadla pehota. Približno dve sovražni stotniji sta vdrli v del razstreljenih jarkov pri Hukalovcih, a z napadom iz sosednega odseka smo ga pregnali in vzravnali položaj. V gozdih Karpatih smo radi goste megle, v kateri naši topničarji niso mogli streljati, prekinili naša podjetja.

Rumunsko bojišče: Južno reke Trotus se boji nadaljujejo. Na Vlaškem se umikajo Rumuni pod sovražnim pritiskom proti vzhodu; sovražnika zadržujejo z boji zadnje stráže. Rumunske čete so 6. decembra okoli opoldneva izpraznile Bukarešt. Ker se umikajo Rumuni, se umikajo tudi naše čete, ki krijejo levo krilo rumunske armade južno Bukarešta.

Guverner v Bukarešti

je postal nemški general pl. Heinrich, ki je bil 16 mesecev guverner v Lille.

Visoko odlikovanje maršala Hindenburga.

Cesar Viljem je podelil generalnemu maršalu Benckendorfu in Hindenburgu veliki križ železnega križa. To je prvi nemški general, ki ima tak red. Cesar mu je podelil tudi imejiteljstvo dveh polkov. Bavarskemu kralju je podelil red pour le merite.

Rumuni se umaknejo do Sereta.

Lugano, 9. dec. (K. u.) »Corriere della Sera« pravi, da računajo francoski vojaški krogi z možnostjo, da bo rumunska armada kmalu prelomila stik s sovražnikom. Na črti Buzeu se bodo le začasno branili, da se bodo mogli umakniti do Sereta. Sicer pa tudi črto ob Seretu in kdosi gavedi kako priprava za obrambo, ker je tako utrjena, da omogočuje pred vsem obrambo proti severu. Če se sovražnik črte ob Seretu polasti, bi jo Rumuni zelo težko zopet osvojili. A zdaj je naj-

resnejše, da se rumunska armada reši in združi z Rusi.

Zveza med Vlaško in Dobrudžo.

Iz Sofije, dne 9. t. m.: Črta Ploesti—Giurgiu ne pomenja le izgube vzhodne Vlaške, marveč razgalja tudi hrbet in kri-lo ruskih čet v Dobrudži in na desnem donavskem bregu. Novopridobljena operacijska črta omogoča, da se dosedanjí uspehi v celem obsegu razvijajo ter ustvarja tesno zvezo med Vlaško in Dobrudžo.

Nemogoče umikanje iz Vlaškega.

»Echo de Paris« poroča: Umikanje rumunske armade z Vlaškega je skoraj nemogoče, ker transporti čet na železnici Bukarešt-Jassy železnico popolnoma zaposlujejo. Kljub temu upamo, da se bo rumunski armadi posrečilo, da se bo izmuzala obkolitvi.

Umikalna črta na Rumskem v nevarnosti.

Iz Ženeve se poroča: Francoski listi izražajo bojazen, da bi po padcu Bukarešte osrednji velesili z nadaljnim prodiranjem ne odrezali rusko rumunski armadi edine umikalne črte čez Fauri—Ciuluiza. Nevarni bi bil tudi položaj Saharova v severni Dobrudži, če bi se Mackensenu posrečilo priti do Jalomite in tako za hrbet Saharovu.

Kako so Bolgari pri Črni Vodi prekoračili Donavo.

Sofija, 9. decembra. »Denni Izvestija« poročajo: Ponoči na 9. t. m. so prekoračili Bolgari iz Črne vode Donavo. Močno utrjenega sovražnika so vrgli in se polastili železniškega mostu. Mogočne utrdbe nasproti Črne vode so morali Rusi in Rumuni zapustiti, ker bi bili sicer obkoljeni; hitro in v neredu so bežali proti severozahodu. Rumunskim topničarjem se ni posrečilo, da bi bili razstrelili most.

Ogromne petrolejske zaloge v Bukarešti.

Berlinski »Lokalanzeiger« poroča iz Haaga: »Times« pišejo, da je izguba Bukarešte pač velik moralni uspeh osrednjih velesil, še večjega pomena pa so zanj ogromne zaloge žita in posebno petroleja, ki sta jih našli v Bukarešti. Petroleja je bilo ondi nakopičenega najbrže milijon ton, tako da je Nemčija sedaj zopet bogato preskrbljena z njim.

Polkovnik Szivo

je rojen Temešvarčan. Njegov oče je bil podmaršal. Zdaj je v 40. letu; dve leti je že polkovnik.

Veliki vojni svet v Jassyju.

Jassy, 9. dec. V Jassyju je zboroval veliki vojaški svet. Predsedoval mu je kralj. Udeležili so se ga tudi zastopniki velikega ruskega generalnega štaba. Šlo je za novo razvrstitev in preosnovo rumunske vojske.

Rusija prevzela brambo ostalih rumunskih trdnjav.

Basel, 9. dec. Iz Petrograda poročajo: Ruska vojna uprava je prevzela brambo ostalih rumunskih trdnjav: Galac, Focsany in Braila.

Rumunski kralj in kraljica se preselita v Kijev.

Stockholm, 9. decembra. Iz Petrograda brzojavljajo, da bo Kijev bodoča prestolnica rumunske kraljeve dvojice.

Kako trpe rumunski ranjenci.

Frankobrod ob Meni, 9. dec. Dopisnik »Frankfurt. Ztg.« poroča o rumunskih zdravstvenih zadevah: Pretresljivo žalostno so pripovedovali o bedi ranjencev zdravnikov in bolniške sestre, ki so ostale doma. Šest dni niso ranjenci iz bitke pri Targuiju dobili nobene pomoči; v Craiovi so ležali mrličji več dni med ranjenci. En zdravnik je moral skrbeti za 1200 ranjencev.

Kako je sporazum pritiskal na Rumunijo.

Bern, 9. dec. (K. u.) »Berner Tagblatt« objavlja: Prejšnji bolgarski poslanik v Bukarešti Radev je izjavil, da se je začel sporazum z Rumunijo zopet pogajati med Brusilovo ofenzivo v Galiciji. Posebno Briand je pritiskal z vso silo, naj Rumunija kmalu nastopi z vojsko. Bili so že skoraj edini, ko je zahteval Bratianu, naj mu pošlje težke topove s strelivom. 200.000 Rusov naj se v Dobrudži zbere. Diplomati so privolili prvo zahtevo, o drugi so se pa dolgo pogajali; končno so obljubili ruski diplomati štiri divizije. Bratianu se je udal viharnemu pritisku, a vojske ni hotel napovedati, dokler ne bi prišli topovi in Rusi. Sporazum je nato še ostreje pritisnil nanj, češ, da je Sarailova armada v Solunu le za to, da bo podpirala Rumunijo; Umaknil se bo, če ne bo Bratianu takoj napovedal vojske. Ker tudi to ni pomagalo, je ruski vojaški ataše stavil Bratianu ultimatum, naj se v 24 urah odloči, ker če tega ne stori, bo ruska armada korakala skozi Moldavo. Uradnim svarilom, da se bo morala ruska armada boriti proti Nemcem, Avstrijcem, Turkom in Bolgarom pod Mackensonom in da Nemčija osredotočuje čete na Erdeljskem, Bratianu ni

veroval. Rumunski narod ni bil za vojsko vnet.

Slavlje ob padcu Bukarešte v Belgradu.

Belgrad, 10. dec. (K. u.) Povodom padca Bukarešte je bila danes dopoldne v katoliški kapeli služba božja, istočasno je bila služba božja tudi v vseh cerkvah in mošejah guvernije. Od 11. do 12. ure so zvonili vsi zvonovi. V belgrajski pravoslavni cerkvi je imel zahvalno bogoslužje vojni superior, asistiral mu je 26 srbskih svečnikov.

Španci o padcu Bukarešte.

Madrid, 11. decembra. (Kor. ur.) Padec Bukarešte, Ploestija in Sinaje utrjuje med občinštvom in časopisjem prepričanje, da osrednjih sil ni mogoče premagati. — »A. B. C.« piše: Vojsko osrednjih velesil v Rumuniji bo uvrstila vojna umetnost med klasične vojske. Uspeh je končna posledica velikopoteznega, v najmanjših podrobnostih izdelanega vojnega načrta. Le tako more pasti končna odločitev. Poraz Rumunije učinkuje na vse velesile sporazuma in dokazuje, da so popolnoma brez vse moči. Velesile sporazuma mislijo, da za zmago zadošča, da zbornajo ljudi s celega sveta in jih nahujskajo proti osrednjima velesilama. Male države, ki jih je zapletel sporazum v vojsko, so le žrtve. — »Tribuna« piše: Vsled padca Bukarešte sta postali osrednji velesili neomejeni gospodarici Balkana. — »Imparcial« pravi, da je angleška ministrska kriza posledica poraza v Rumuniji.

Bukarešt ne prinese miru.

Curich, 9. decembra. List »Rappel« piše, da osvojitev Bukarešte ravnotako malo pomenja za mir kakor osvojitev Charleroi leta 1914. ali Bresta Litovskega leta 1915.

Seja nemškega državnega zbora.

Berlin, 9. dec. Wolff poroča, da bo seja državnega zbora 12. t. m. ob 1. uri popoldne, v kateri bo kancler najbrže poročal o novem vojaškem položaju v Rumuniji.

Usoda rumunske armade Ruse skrbi.

Iz Petrograda se poroča 9. t. m. preko Stockholma: Vojaške kroge zelo skrbi usoda tistih armad, ki se bore med Sinajo, Campino in Ploestijem. Nekaj dni se v Petrogradu ni niti poročalo, v kateri smeri se te čete umikajo, odkar je sovražnik zasedel železniško progo Campina—Ploesti—Braja. Najbrže je bila ta skupina potisnjena v pusto gorovje Bezae; tam je rešitev težka, ker ni ceste in ni mogoče voziti s topovi in z vozmi.

Vihar v dumi.

Kodanj, 9. decembra. V prvi seji dume so Trepova tako slabo sprejeli, da poročila vlade o tem popolnoma molče. Ko je vstopil v dvorano, so nad četeto ure ropotali. Ker Trepov ni prišel do besede, so morali sejo prekiniti.

Zasedena sovražna velika mesta.

Odkar divja vojska, sta osrednji velesili zasedli: 1. Lüttich 7. avgusta 1914, 2. Bruselj 21. avgusta 1914, 3. Namur 24. avgusta 1914, 4. Antwerpen 9. oktobra 1914, 5. Lille 13. oktobra 1914, 6. Lubavo 7. majnika 1915, 7. Varšava 5. avgusta 1915, 8. Kovno 18. avgusta 1915, 9. Brest-Litovsk 25. avgusta 1915, 10. Grodno 2. septembra 1915, 11. Belgrad 8. oktobra 1915, 12. Cetinje 13. januarja 1916, 13. Bukarešt 6. decembra 1916.

Miljukov proti Rasputinu in Stürmerju.

Iz Kodanja: Poslanec dume Miljukov je nekemu časnikarju izjavil, da se je pri zadnji ministrski izpremambi zopet svaril pred izdajalci in da je z imeni navajal Rasputina, kneza Andronukova in Stürmerja. V Švici je izvedel, da so bile osrednjima velesilama izdane vse tajnosti pariškega posveta in da je v to stvar Stürmer zapleten, vsled česar se mora proti njemu izvesti stroga preiskava.

Občinske volitve v našem zasedenem poljskem ozemlju.

Lublin, 10. dec. (K. u.) O volitvah v mestne zastope in sicer v petih krajih so bili izvoljeni v Kielcach trije kandidati judovskega, trije narodnega demokratičnega in trije osrednjega volilnega odbora; volitev se je udeležilo 70 odstotkov volilcev. V Piotrkolu se je med 3260 volilci udeležilo 2200 volilcev volitev. Izvoljeni so trije kandidati nadstrankarskega in trije judovskega volilnega odbora, dva poljskega socialističnega in dva narodnega zveznega volilnega odbora. V Radomju je bilo izvoljenih sedem kandidatov združenega volilnega odbora in trije kandidati poljske socialistične stranke.

Podpišite V. vojno posojilo.

Boji na zahodu.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 9. dec. Veliki glavni stan:

Bojna črta kraljeviča Rupreta Bavarskega.

Pri Somme je bil topovski boj v posameznih urah besen. Z ognjem in približnim ognjem smo ponoči pregnali močne patrulje, ki so napredovale proti našim posojankam. Nekaj Avstralcev smo ujeli.

Berlin, 10. dec. Veliki glavni stan:

Bojna skupina kraljeviča Rupreta.

Pri Somme se je zvečer pomnožil topovski ogenj. Močne angleške patrulje, ki so ponoči napredovale zahodno Gueudecorta, smo prepočili.

Cesarjevičeva bojna skupina.

Naše napadalne čete so vrgle Francoze v Champagni, južno Riponta, iz rova, ki so ga bili naši izpraznili in so ga bili potem zasedli Francozi, zopet iz njega. V Vogezih zahodno Marchkircha so odvedli nasavski brambovci brez lastnih izgub iz francoskih jarkov več lovcev in en metafec min.

Berlin, 10. decembra zvečer. Severno Somme od časa do časa močan topovski ogenj.

Francosko uradno poročilo.

8. decembra ob 11. ponoči: Topništvo je precej živahno delovalo pri Somme v odseku Bouchavesnes in pri Biaches. V gozdu Apremont se je sovražnik ustalil dopoldne z napadi v nekaterih kosih jarka. Živahen protinapad ga je takoj zopet vrgel iz njih. Z ostale boje črte se nič ne poroča.

Angleško uradno poročilo.

London, 8. decembra popoldne. Izvzemši streljanja na obeh straneh se ni nič poročalo.

Francoska ministrska kriza.

Bern, 10. decembra. (K. u.) »Journal« poroča, da je francoski ministrski svet imel že drugič sejo, da preizkusi odredbe, ki so potrebne vsled glasovanja zbornice. Tudi o drugem ministrskem svetu se ni podalo nobeno poročilo. »Petit Parisien« piše: Najbolj razširjeno je mnenje, da bodo ministri dali najbrže Briandu svoje mandate na razpolago, da bo lahko popolnoma prosto izvedel reforme vlade v smereh, na katere je v velikih potezah opozarjal v tajnih sejah.

Ženeva, 9. decembra. Pariški list »L' Oeuvre« poroča, da bo preosnova Briandovega ministrstva tekem 24 ur gotovo dejstvo.

Briand napoveduje, da se bo končala vojska poleti 1. 1917.

»Badische Presse« poroča iz Bazlja: »Tagesanzeiger« poroča iz Pariza: Briand je v tajni seji francoske zbornice izjavil, da se bo končala vojska poleti 1. 1917.

Naslednik Joffreja.

»L' Oeuvre« pravi, da pridejo kot nasledniki Joffreja (dosedanega francoskega vrhovnega poveljnika) v poštve generali: Castelnau, Lanresac, Lyautey, Micheler, Nivelles, Petain in Foche. »Progres« pravi, da bo imenovan Joffrejev naslednik 11. t. m. in da bo imenovan Castelnau ali pa Lyautey. Royalisti zahtevajo, naj nadomesti Sarrailla Lyautey. Joffre bo vsekakor dobil odlično mesto v vojnem svetu.

Francozi posodili državi 48 milijard.

Pariz, 9. decembra. (Kor. ur.) »Agence Havas« javlja: Zbornica je nadaljevala razpravo o časinskih kreditih za prve tri mesece 1. 1917. Poslanec Raoul Peret je podal pregled o današnjem finančnem položaju. Od 1. avgusta 1914 do 31. decembra 1916 so dosegli krediti vsoto 63 milijard frankov. S krediti za prvo četrtletje 1917 se zvišajo na 72 milijard, od tega 57 milijard za vojne izdatke. Prvi dve posojili sta prinesli 21.600.000.000 frankov deanskih vplačil. Ako se prišteje še odkup obligacij, je posodilo francosko prebivalstvo državi 48 milijard.

Novi nemški letalni stroji

lete 17.000 do 20.000 čevljev visoko, do čim angleški lete le 12.000 do 15.000 čevljev visoko.

Vsa vojna brodovja sporazuma pod poveljsvom Anglije.

Amsterdam, Iz Londona se poroča: Angleška admiraliteta dela na to, da bi se združila vsa vojna brodovja sporazuma pod poveljsvom Anglije. Japonska bi morala svoje vojne ladje poslati deloma v Evropo, da bodo druga brodovja prosta. Anglija poizkuša tako zmanjšati vedno večjo nevarnost podmorskih čolnov.

Angleži pripravljajo veliko pomorsko akcijo.

V Pariz se poroča iz Londona, da namerava Anglija velik nastop na

morju proti Nemčiji, da se zopet dvigne ugled Anglije, ki ne upa več, da se bo vojska odločila na celini.

× × ×

Demonstracije v Londonu proti in za vojsko.

»Pester Lloyd« poroča, da se prireajo v Londonu velike demonstracije za takojšen mir, a tudi demonstracije, naj se nadaljuje vojska do skrajnosti. Razburjenje je vedno hujše; bili so že večji izgredi in pretepi. Pričakuje se, da bodo celo Anglijo militarizirali.

Angleška ministrska kriza.

Lloyd George dela na to, da pridobi zase delavsko stranko; a delavstvo mu, kakor pravijo, ne zaupa veliko, ker rad veliko obeta, a malo drži. Liberalna stranka napoveduje, da gre v domoljubno opozicijo. Asquith je izjavil na shodu liberalne stranke, da je sicer odstopil kot ministrski predsednik, a ne kot načelnik liberalne stranke. Skovala se je proti njemu in proti lordu Greyu skrbno urejena zarota, kateri pa ni pripadal noben minister, tudi Lloyd George ne. Vlado so napadali, češ da ni dovolj odločna. Izkušnja uči, da more vlada krepkeje nastopiti, če se število ministrov zniža. Ni hotel v novo vlado, ker je čutil, da bi jo s svojim vstopom le oslabil. Obljubil je, da bo vse storil, da novi vladi olajša njene naloge. »Daily Chronicle« sodi, da bodo podpirali Lloyda 303 poslanci, Asquithova opozicija bo pa štela 277 poslancev.

Kabinet George.

Amsterdam, 9. decembra. (Kor. ur.) Politični sodružnik lista »Times« poroča glasom nekega tukajšnjega lista, da bo obstojal novi kabinet najbrže le iz 5 do 6 starih članov, ki bodo obenem tvorili vojni urad. Bonar Law se posveti predvsem parlamentu, tako da bo zamogel Lloyd George koncentrirati svojo pozornost na vojno. Admiral Jellicoe in šef generalnega štaba Robertson bosta dodeljena vojnemu svetu. Celotno ministrstvo se predstavi spodnji zbornici.

Program Lloyda Georges.

London, 10. dec. (K. u.) Weekly Dispatch poroča: Lloyd Georges je objavil sledeči program: Oborožitev trgovskih ladij, priprave na spomladansko ofenzivo, mobilizacijo civilnih oseb od 16. do 60. leta, ukrepi, da bo blokada res poslovala, izdaja nakaznic na živila, pomnožitev pridelkov doma, prepoved del, ki niso za vojsko važna, nasilna sredstva proti razkošju in končno namerava uvesti brezmesne dni.

Grey za novo vlado.

Reuterjev urad poroča, da je na nekem shodu liberalne stranke tudi Grey izjavil, da hoče vse storiti, kar je v njegovi moči, da olajša naloge, pred katerimi stoji nova vlada. Grey je rekel: Čeprav so nekateri radi osebnih napadov nanje nevoljni, je vendar vse drugo navdušujoče dejstvo za celo deželo to, da stojimo nasproti nespremljivemu sovražniku in da imata Lloyd George in njegova vlada usodo dežele v svojih rokah. Liberalna stranka mora nuditi vojnemu vodstvu vso podporo, ki je v njeni moči.

Angleško časopisje o novi vladi.

Rotterdam, 9. decembra. »Nieuwe Rotterdamsche Courant« poroča iz Londona: Politični sodružnik »Times« piše, da bo novi kabinet najbrže prevzel dela starega vojnega sveta in imel popolno kontrolo nad vojnimi vodstvom. V posebnem članku izražajo »Times« svoje zadovoljstvo z novo vlado. »Daily Mail« protestira samo proti temu, da sta bila v novo vlado sprejeta Balfour in Cecil. »Times« tudi niso zadovoljni z obnašanjem liberalne stranke. Organizirana opozicija, pravi list, bo vsekakor kazala nagnenje, da osnuje stranko, ki bo stremila za tem, da porazi vlado in zavzame njeno mesto. Radikalni tednik »Nation« nastopa proti Lloyd Georgu in piše: Lloyd George ni sicer premagal Nemcev, pač pa je vrgel dve vladi in nekaj svoboščin angleškega ljudstva. Na drugi strani je Lloyd George mož trenutka. Njegova smelost ugaja občinstvu in mu daje nado na uspeh.

Northcliffovo časopisje, posebno »Evening News«, ostro napada Balfoura in Roberta Cecilia.

Nastop grškega kralja proti sporazumu.

Grški kralj za svoj prestol.

Berlinski »Nationalzeitung« poroča z ruske meje, da je »Rusko Slovo« priobčilo brzojavko, iz katere izhaja, da namerava sedaj ententa nastopiti naravnost proti kralju Konstantinu, ki da je zaigral pravico do grškega prestola. V Tesaliji, posebno v Larisi je zbranih veliko grških čet. Kraljevo oboroženo moč cenijo na 300.000 mož.

Lyonski »Nouveliste« poroča iz Soluna, da so zbrane v Atenah močne čete, da pa tudi druga znamenja kaže-

jo, da se Grki resno pripravljajo na boj proti četverosporazumu.

Grški kralj se pridruži Nemčiji.

London, 10. dec. (K. u.) Poročila iz Pireja 8. t. m. izvajajo: Kralj Konstantin je obvestil neko poslanstvo v Atenah, da bo pristopil k Nemčiji, če prekine sporazum diplomatske zveze.

Blokada Grške.

Reuter poroča 7. t. m. iz Aten. Položaj je skrajno resen. Blokada se bo pričela jutri zjutraj ob 8. uri. Ruski poslaniki so se podali na nek parnik. Diplomatična pogajanja se nadaljujejo. Dalje poroča Reuter 8. t. m.: Italijani v Atenah so se že tudi vkrcali. Sicer se položaj ni izpremenil. Pariški »Journal« pravi, da je grška vlada že vse ukrenila, da prebije blokado. Prehrano bodo omejili in uredili. Sodi se, da je vlada nakupila živila. Švicarski listi pravijo, da je na dogodke v Atenah vplival padec Bukarešte in da je grška vlada o dogodkih v Rumuniji natančno poučena.

Z blokado hoče ententa Grčijo izstradati. Grška mora na leto tretjino svoje potrebnine na žito uvoziti, za živino dá na leto inozemstvu 8 milijonov kron.

Protest Grške proti blokadi.

Rim, 10. decembra. (K. u.) »Agenzia Stefani« poroča iz Aten, da je grška vlada proti blokadi protestirala.

O bojih v Atenah

se poroča iz Sofije (9. t. m.), da je bilo ubitih 1000 Venicelistov, trgovcev in dijakov.

Barikade v Atenah.

V Amsterdam poročajo iz Aten dne 9. decembra: Po cestah so napravljene barikade, s katerih streljajo na hiše Venicelistov. Upor postaja čim dalje resnejši.

Angleški, ruski in ameriški poslanik pri grškem kralju.

Atene, 9. decembra. (K. u.) Reuter; Angleški poslanik Elliot in ruski poslanik Demidov sta bila danes pri kralju v daljši avdijenci. Ni znano, za kaj je šlo. Položaj se ni izpremenil. Kralj je pozval pozneje v palačo ameriškega poslanika Droppersa.

Pogajanj Grške s sporazumom v soboto še niso prekinili.

Milan, 10. decembra. (K. u.) Corriere della Sera poroča dne 9. decembra iz Aten: Italijanska naselbina tudi zapuša Atene; Italijani se vkrcavajo na ladje. Člani italijanskega poslanstva kakor tudi drugih zveznih poslanstev pošiljajo svojo prtljago na Pirej in so pripravljeni, da odpotujejo. Po navodilih iz Rima italijansko poslanstvo za zdaj še ne zapusti Aten. Grški ministrski predsednik Lambros je obiskal italijanskega poslanika; ob tej priliki so mu pojasnili, da sporazum sploh ni sklenil napovedati vojske Grški in da ne korakajo Venicelove armade proti Atenam; tudi kralju zvestih čet ne zbirajo več pri Larisi. Atenska vlada je celo voljna, da dovoli sporazumu nadzorovati mostova pri Korintu in pri Chalkidi. Grški zunanji minister je obiskal tudi angleškega poslanika. Rekel mu je, da se bodo rezervisti, ki neprestano prihajajo v vojašnice, vrnili neoboroženi domov. Velika nezaupnost med poslaniki sporazuma in grškimi ministri traja dalje. Na Grke napoved blokade le malo vpliva. Casopisi hujskajo na odpor. Kralju zveste čete so imele med spopadi 1. in 2. decembra le nekaj ranjencev; grških meščanov je pa bilo ubitih 25, ranjenih pa 60. Barikade pri kraljevi palači je pomagalo graditi tudi veliko uglednih meščanov in veliko žena. Kralj Konstantin je brzojavil italijanskemu in angleškemu kralju in ruskem carju, da so namekali 1. decembra z zaroto, kar dokaže, ker so znana imena zarotnikov, strmoglaviti njegovo dinastijo.

Sarraila čakajo težki časi.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berlin, 9. dec. Veliki glavni stan: Na višinske postojanke severno Bitolja in severnovzhodno Paralova je sipal sovražnik močan topovski ogenj. Vzhodno zgornjega Tahinskega jezera so odbile bolgarske prednje straže eno angleško stotnijo.

Berlin, 9. dec. zvečer. Uradno:

V ovinku Črne so se po boju s topovi razvili sovražni napadi, ki še niso končani.

Berlin, 10. dec. Veliki glavni stan:

Severno Bitolja in v ovinku Črne so izvedle čete sporazuma zopet močan razbremenilni sunek, ki se je izjalovil. Nemške in bolgarske čete so vse napade Francozov krvavo odbile.

Berlin, 10. decembra zvečer. Krvavo smo odbili nov močan napad čet sporazuma v ovinku Črne.

Prvi generalni kvartirni mojster:

pl. Ludendorff.

BOLGARSKO URADNO POROČILO.

Sofija, 9. dec. Uradno:

Pri Bitolju in v ovinku Črne v posameznih odsekih ogenj. Vzhodno Črne in pri Mogleni nič važnega. Na obeh

straneh Vardarja so slabo streljali s topovi. Pri Belašici boji patrolj. Ob Strumi je sovražnik besno, a brezuspešno obstreljeval. Na severnem robu Tahinskega jezera se je izjalovil poizkus Angležev prodirati proti Cifliti. Tivliku vsled našega ognja že pred našimi postojankami. Sovražnik je popustil veliko pušk in drugega vojnega blaga.

Sofija, 10. decembra. Uradno se poroča:

Potem, ko je sovražnik deloma tudi z bobnečim ognjem obstreljeval našo črto Tarnova-Roštan, je poizkusil napasti Tarnovo in višine 1248 severozahodno Bitolja. Napad smo odbili, ko se je komaj pričel. Sovražnik je tudi v široki bojni črti v ovinku Črne napadal črto Drobomir-Makovo, a povsod smo ga odbili, mestoma v boju z ročnimi granatami; sovražnik ni na celi širini napadalne črte dosegel najmanjšega uspeha. Pri Mogleni se ni nič važnega zgodilo. Na obeh straneh Vardarja slab ogenj sovražnega topništva. Na Belašici Planini slab ogenj sovražnega topništva. Ob Strumi živahno delovanje topništva. Angleži so poizkušali dvakrat napasti Čiflik—Tevlik (južno Seresa), a naš topovski ogenj je vse njih napade zrušil. Pred našimi postojankami leži 150 sovražnih mrtličev.

Usoda armade v Solunu.

»Neue Züricher Nachrichten« napovedujejo Sarrailovi armadi v Solunu veliko nevihto in težke dni. Rusijo in njene zaveznike bodo kmalu skrbele hujše stvari kot Rumunija. Rusijo bo skrbelo levo krilo njene armade, sporazum pa solunski armadi. »Kölnische Volksztg.« pa poroča, da je rekel bolgarski ministr. predsednik Radoslavov, ko je padel Bukarešt: Potem, ko je bil uničen srbski sovražnik, je dohitela zasluzena usoda tudi tisto Rumunijo, ki je gleda na podlost vse prekosi. Ne bo dolgo, in tudi Sarrail bo doživel udarec, ki ga bo uničil.

Krvave bitke pri Bitolju.

Ena brigada temnopoltnikov in ena srbska divizija izkrcavali.

Iz Malmö se je poročalo 3. decembra: Po dosedanjih poročilih divjajo že tri dni za Trnovo in za višini 1248 in 1050 strašni boji. General Sarrail in srbski kraljevič Aleksander sta tam osredotočeno napadla nemško-bolgarske postojanke. Napadle so francoske, srbske, ruske in italijanske čete. V prvi vrsti so korakali zopet temnopoltni vojaki sporazuma na višino 1050 v več vrstah. Brigada temnopoltnikov, ki so jo podpirali oddelki legij, je izkrcavala pred nemško-bolgarskimi postojankami. Osemkrat smo s silo napadli to višino, večkrat pa tudi višino 1248. Izgube čet sporazuma so bile strašne. Srbska divizija, ki se je udeležila napada in ki so jo še druge brigade ojačile, je izgubila nad 200 častnikov. Boji se nadaljujejo. V Bitolju so uredili srbsko upravo in ustvarili provinco Bitolj.

Turčija v vojski.

Turško uradno poročilo.

Carigrad, 9. dec. Uradno:

Na Kavkazu sta s protinapadi odbila dva naša pešpolka sovražne napade.

Drugod nič važnega.

Nov turški vojni kredit.

Carigrad. Senat je sprejel 8. dec. zakonski načrt, s katerim dovoljujejo vojnemu ministru dopolnilni kredit 15 milijonov funtov.

Razna poročila.

Milanski mestni svet proti vojnim hujškam.

Iz Lugana: V milanskem mestnem svetu je nastal velik nemir, ko se je član liberalne manjšine protivil predlogu socialistične večine in rekel, da more Italija sprejeti mir le, ko se bo zmagovito končala vojska. Mestni svet je z veliko večino sklenil, naj se dela na mir.

»Deutschland« se vrnil v Nemčijo.

Bremen, 10. dec. (K. u.) Boesmannov brzojavni urad poroča: Nemška oceanska plovna družba poroča: Naš trgovski podmorski čoln »Deutschland« (kapitan König) je po hitri vožnji priplul danes opoldne k izviru reke Weser.

Angleško-nizozemska tajna pogodba.

»Frankfurt. Ztg.« poroča iz New Yorka, da sta Anglija in Nizozemska sklenili tajno pogodbo, po kateri Anglija kupi vsa živila na Nizozemskem za višjo ceno kot Nemčija, da prepreči izvoz živil iz Nizozemske v Nemčijo. Nizozemska se je obvezala, da bo del svojih živil dobavljala Angliji.

Zarota proti japonski vladi.

Curih, 9. dec. »Rusko Slovo« poroča, da so odkrili zaroto proti japonskemu ministrstvu. Zaprli so 100 oseb.

Novi dohodki Bolgarije.

Iz Sofije poročajo 22. novembra: V prihodnjih sejah sobiranja, ki se je danes zopet sešlo, predloži bolgarska vlada v zvezi s proračunom za leto 1917. več zakonskih načrtov, s katerimi se imajo državni dohodki znatno zvišati. Prvi zakonski načrt se tiče monopoliziranja špirta in žganja. Vse pravice za ta dva proizvoda si pridrži država: špirit in žganje bodo proizvajali izključno na državni račun in bo tudi prodaja v rokah državnih organov; cene bo določal ministrski svet. S tem zakonom monopolizirajo tudi kis, vinski kamen, citronske kisline, sol itd. Z drugim zakonskim načrtom zvišajo užitnino, in sicer bo znašala užitnina za naravno domače vino 5 stotink, za domače umetno vino 25 stotink za vsak liter. Naklado na pivo, ki je znašala doslej 14 stotink za liter, zvišajo na 25 stotink. Znova zvišajo ceno tobaku tretje vrste, ki bo stal poslej 20 levov kilogram. Četrty zakonski načrt se tiče kolkovne pristojbine za trgovinske listine. Razun tega predloži vlada sobranju zakonski načrt, s katerim se uvede splošni dohodninski davek, ki bo znašal 1½ do 8 odstotkov.

OK! C.

Petič kliče država svoje državljane, da ji zaupajo svojo razpoložljivo gotovino v ta namen, da more srečno dokončati boj za obstanek monarhije.

Varnost in rentabiliteta vojnih posojil se je že natančno razpravljala in dokazala v javnosti.

Le še eno naj pripomnim, kar je nedvomno:

Vsak milijon vojnega posojila poveča vrednost vsakega milijona našega denarja.

Ako vzdržimo, zmagamo; da pa moramo gospodarsko vzdržati, moramo vzdržati finančno.

Na vseh mejah naše nad vse ljubljene domovine nam preté nadstevilni sovražniki, ki hočejo razdeliti našo last kot plen med seboj.

Domovina pa ima v junaškem živem zidu naših in naših zaveznikov vojska varno zavetje.

Pred tem junaškim zidom se mora razpršiti sovražni naskok.

Izza otroških let smo obetali:

Vse za dom in za cesarja, za cesarja blago, kri!

Kar smo obljubili, to bomo tudi izpolnjevali. Zvestobo, ki so jo naši junaki zapечатili na bojišču s krvjo, hočemo pri branitvi svojih domov in od očetov podedovane zemlje pokazati s tem, da svoj razpoložljivi denar položimo domovini na oltar in ji damo tako potrebnih pomočkov, da si more izvojevati časten mir.

Neutajno je, da je vojno gospodarstvo tudi kmetiškemu stanu prineslo dohodke, s katerimi se ta stan lahko v večji meri kakor sicer udeleži podpisovanja vojnega posojila.

Domovinska dolžnost pa je, da se v vojni pridobljeni pomočki, kolikor mogoče oddado državi na razpolago.

V resnem trenutku se obračam na vse avstrijske kmetovalce, na male in velike, na kmetovalce vseh kronovin in vseh narodov s pozivom:

Pokažite svojo vselej dejansko izpričano in neomajno domoljubno požrtvovalnost s tem, da podpišete kolikor mogoče vojnega posojila.

Zgodovina pa bo v spomin poznim rodovom neizbrisno začrtala, da so se avstrijski kmetovalci ob nevarnosti tudi v tem primeru vselega srca postavili v prve vrste onih, ki so domovini dali, kar je potrebovala.

Na Dunaju, dne 23. novembra 1916.

C. kr. minister za poljedelstvo:

Henrik grof Clam-Martinić s. r.

Po svetu.

Iz spominov na praško bivanje novega cesarja in kralja. Nekega večera je dobil najelegantnejši praški hotel gosta, nad katerim je službeno osobe, navajeno pozdravljati le najboljše občinstvo, nekam sumljivo zmajavalo z glavo, ali kateremu je pozneje, po prejetem pojasnilu, posvetilo vso skrb in postrežljivost, zakaj znatni starček je bil gost prestolonaslednikov. To se je pa tako zgodilo. Prestolonaslednik, ki se je rad izprehajal po praških ulicah v spremstvu svojih dvornih spremljevalcev, je zagledal pred velikim kolodvorom sredi stostolpe Praške kmetiškega možička, kateremu se je videlo koj na prvi pogled, da je starček v nemali zadregi. Bil je namreč prvič v svojem življenju v Prazi, in hrum in šum velikega mesta ga je docela omamilo. Tedaj je pristopil k njemu mlad častnik ter ga je vprašal, česa išče. Kmetič mu je odgovoril, da je prišel po opravkih v Prago in da bi rad kje kakšno prenočišče našel. »Pa da ne bi bilo predrago, seveda!« je pripomnil s povdankom. Mladi častnik mu je nato imenoval nekatere hotele, kjer bi lahko prenočil, ali možička je izpreletavala kurja polt,

ko je samo slišal čudna hotelska imena. Naposled ves obupan vzdihne: »Kje naj vzamem toliko denarja!« — »Za to nič ne skrbite,« je dejal častnik, »kar pojdite tja v tisto le hišo!« In pokazal mu je s prstom bližnji veliki hotel. Kmetič je odkorakal nezaupljivo, pa je le šel. V hotelu, kjer je pojav preprostega kmetiškega človeka zbudil splošno pozornost, je povedal, da je prišel prenočevati, da ga je tja poslal neki vojaški gospod oficir, da bo oni vse plačal in poravnal. Portir je zmajeval z glavo, ali v tem hipu zapoje zvonček pri telefonu. Portir je skočil k aparatu. Samo par besedi, in ko je prišel nazaj k kmetiču, je bil portir ves drugi človek, prijazen in sladak, da nikdar tega. Kmalu mu je hotelo vse osobe streči. Ko je naslednjega jutra starček odhajal, ga je vratar ustavil in vprašal, če ve, čegav gost je bil. »E, nič ne vem, čegav,« je povzel kmetič modro, »ali vse-kakor je dober človek oni oficir!« — »No,« je pripomnil vratar, naš prestolonaslednik je bil naš prihodnji cesar in kralj!«

Magnet v službi kirurgije. Prof. G. Sultan je priobčil v časopisu »Deutsche Medizinische Wochenschrift« prezanimiv članek, v katerem navaja rečeni učenjak svoje velike izkušnosti z elektromagnetom v zdravništvu. Učenjak trdi na podlagi svojih bogatih izkušnosti in bogato nabranega gradiva, da je našla kirurgija v magnetih imenitno pomoč. Železni drobec se daje z elektromagnetom tako lepo izvleči, kakor z nobenim drugim orodjem. Taki magneti morajo biti vsekako tako konstruirani, da ustrezajo svojemu namenu in morajo biti jako močni. Profesor Sultan se poslužuje jako močnega velikanskega magneta, ki lahko izvleče jekleno kroglo štirimilimeterskega premera iz globočine 113 mm. Če je jeklena krogla obtežena s svincem, čigar teža prekaša težo jekla petdesetkrat, jo izvleče še iz globočine 26 mm. Ta vplivnost v notranjost je še posebej velike važnosti. Magnet je tako napravljen, da se deli, ki pridejo v stik z rano, lahko sterilizirajo in je opremljen z vrsto nastavkov, ki so pripravljeni za različne rane. S poskusi na svezem, mrtvem mozgu je bilo dognano, kakšen odpor tvori mozgovna snov magnetu. Pri tem se je pokazalo, da je bil jekleni drobec, težak devet desetih grama, izvlečen iz glave, ne da bi se bil magnetov nastavek možganov doteknil. Tudi popolnoma neznačni drobec, tičeč tako globoko, da niso sledili magnetu, kažejo svojo lego na ta način, da se pri vsakem približanju magneta dotično mozgovno mesto vidno dvigne. Splošno je mogoče »magnetom opaziti dejstvo, da se vse mišičje, v katerem se nahaja tuja snov, visoko dvigne, ko pridemo blizu z magnetom. Tako spoznamo mesto, kje se nahaja jekleni drobec. Posebno važna je tudi okolnost, da se z magnetom dožene navzočnost drobca v mesu. In če ni v rani čuti navzočnosti tujega telesa, vznikajo iz rane proti magnetu jekleni praški, ki jih je lahko čutili na prstih. Torej je magnet neobhodno potreben, da se dožene lega jeklenega drobca. Preden se pa hoče izdreti drobec iz mesa, je treba z Roentgenovimi žarki eksaktno dognati, da se nahajajo v telesu kovinasti drobec. Če se torej z Roentgenovimi žarki dožene, da so v mesu ali mišičevju kovinasti delci in če so železni — mnogo streliva je tudi iz drugačnih kovin — se rabi z najboljšim uspehom magnet. Posebna lastnost magnetične privlačnosti nudi tudi to ugodnost, da se drobec takoj podolgem postavi, s čimer se dokaj omejuje povečanje rane, kar je neizogibno, če se izdira drobec s pincetko ali celo s prsti.

Kako je pridobil Wilson ženski svet zase. Francozi trdijo enoglasno, da so k Wilsonovi izvolitvi pripomogli edino ženski glasovi. »Cri de Paris« pripoveduje zanimivo dogodbico o tem, kako je dobil Wilson ženske na svojo stran. Omenjeni list piše: Vsem je še v dobrem spominu, kakšno vlogo so igrali pri volitvah 1. 1912. carinski tarifi, katere so hoteli socialni demokratje na vsak način znižati. Da bi Wilson pridobil glasove žensk in ž njimi tudi glasove oženjenih moških, si je pomagal takole: V vseh velikih mestih po Združenih državah je dal nalepiti veličanske lepake, na katerih je bil naslikan eleganten razkošen ženski klobuk, na katerega se je moralo nasmehniti sleherni žensko oko. Pod klobukom pa je stal napis: »Ta klobuk stane v Parizu 6 dolarjev, v Novem Jorku pa 24 dolarjev. Za to veliko razliko se zanimajo carinski uradi. Dajte glasove Wilsonu, on poskrbi, da boste kupovali klobuke bolj poceni!«

Vse za vero. Misijonar Pieper pripoveduje iz svoje lastne izkušnje med Kitajci. Starec Peter Tšang, imajoč 78 let, je imel veselje nad novo vero, kateri se je v kraju mnogo govorilo. Zglasil se je pri misijonarju in si je dal o njej pripovedovati; čim več je o njej

čul, tem bolj jo je ljubil. Toda velike težave mu je delalo, da bi se naučil najpotrebnejših molitev, zakaj spomina ni več imel. Celih šest tednov je trajalo, da se je navadil delati križ, nakar se je pričelo z učenjem: »Češčena si Marija«. V treh ali štirih dneh je znal prve tri besede: Ja u Malia, kar znači: Češčena si Marija! Naslednje besede se glase po kitajsko: maen pei, kar je dobri starček stalno mešal s podobno kitajsko besedo: naen pei, kar pomeni po naše: jugoseverno, a nikakor ne milosti polna. Koliko si je starec prizadeval in trudil, da ne bi teh dveh besed zamenjaval; pa kadar je že mislil, da jih ima dobro v glavi in je šel v cerkev, jih je zopet že med potjo pozabil. Jako težko mu je bilo, da je tolikokrat nadlegoval kateheta, ki ga je učil. Ta mu je naprej izgovarjal 15 do 20krat isto besedo, ali vselej jo je pozabil in zopet vpraševal. Navsezadnje po dobrem poldrugem letu pri nadčloveški potrpežljivosti je znal ta starec najpotrebnejše molitve in še dosti dobro vse odgovore iz katekizma »za starce«. Kakšna osvežujoča sila je v veri, je videti jasno sedaj posebno na misijonih, kjer pomlaja starce, stoječe z eno nogo že v grobu; krščanske resnice jih nadihnejo in pomladajo, da imajo spet veselje do dela, kakor da se jim pretaka v njih žilah taka kri kakor svoje dni v mladeniškem telesu.

Dnevne novice.

Kronanje cesarja Karla ogrskim kraljem v Budimpešti se bo kmalu izvedlo. Te dni se bo cesar za dva dni pripeljal v Budimpešto. Kot kronsko darilo naroda bosta dobila kralj in kraljica vsaki 50.000 cekinov po 20 K. Slovesna prisega bo poleg cerkve pri spomeniku sv. Štefana. Po prisegi se bo kralj vrnil v cerkev, kjer bo z udarci meča podeljeval viteštvo reda zlate ostroke.

Besedilo ogrske diplome za kronanje. Ogrski korespondenčni urad poroča, da je besedilo diplome za kronanje popolnoma enako besedilu iz l. 1867., le mesto, ki se tiče odpovedi cesarja Ferdinanda in nadvojvode Franca Karla na prestol, je izpuščeno in mesto, ki se je l. 1867. glasilo »Ogrska in njene prirejene dežele«, se glasi v sedanjem načrtu: »Ogrska, Hrvatska, Slavonija in Dalmacija«.

Cesar Karel je 10. t. m. zaprsegel skupnega finančnega ministra princa Hohenlohe.

Cesar Karel je zasljal 9. t. m. popoldne iz Aten izganega avstrijskega poslanika Julija pl. Szilassy.

Ogrskega ministrskega predsednika Tiszo je sprejel cesar Karel 10. t. m. v avdienci. Zvečer se je Tisza z Dunaja odpeljal v Budimpešto.

Apostolskega nuncija nadškofa monsignora conteza Vatre di Borzo je sprejel 9. t. m. popoldne cesar Karel v posebni avdienci.

Iz seje deželnega odbora kranjskega dne 9. decembra 1916. Deželni odbor podpiše v imenu dežele Kranjske en milijon kron 5. vojnega posojila, in sicer v zakladnicah potom deželne banke. — Za božična darila vojnim vdovam in sirotam se dovoli deželni prispevek 5000 K. — Remuneracija ljudskošolskemu učitelstvu za kmetijski pouk v šolskem letu 1915—1916 se določi entno za celo deželo po 1 krono 20 vin. od ure. — Zdražitev savskega mostu pri Sv. Jakobu se odobri. — Za vojno zbirko deželne centrale za domovinsko varstvo se dovoli nadaljni kredit.

Sodna razprava proti dr. Fridriku Adlerju, morilcu grofa Stürgkha, bo najbrže v prvi polovici januarja. Sodni psihiatri so izjavili, da je dr. Adler duševno zdrav in odgovoren za svoje dejanje. Državno pravdnštvo je nato dvignilo proti dr. Adlerju obtožbo, ki jo bo zastopal prejšnji prvi graški državni pravdnik, sedanji prvi dunajski državni pravdnik dvorni svetnik dr. pl. Höppler. Razprava bo javna. Izvedli jo bodo v enem dnevu.

Turški sultan odlikoval Slovence. Turški sultan je podelil stotniku generalnega štaba Anton Lokarju za uspešno delovanje pri turški vojski Medžidije red IV. razreda. Odlikovan je sin gosp. nadučitelja v pokoju Ivana Lokarja iz Ljubljane, in je dobil tekmo vojne že več avstrijskih in tudi bolgarsko odlikovanje.

Sodalitas sacerdotum za Koper — ki okraj ima sestanek dne 14. t. m. v samostanu pri č. oo. frančiškanih v Kopru ob 10. uri zjutraj. Radi važnosti se vabijo vsi č. gg. sobratje na gotovo udeležbo.

Prememba posesti. Grad Dobrna pri Celju je kupil od dr. Frochnerja iz Budimpešte poštar in lesni trgovec Herman Goll iz Velenja za 450.000 K, grad Bežigrad pri Št. Jurju ob Južni železnici je pa kupil lesni trgovec g. Tschater v Celju.

Proteze za invalide. Dogajali so se slučajni, da so se dajale invalidom z ampu-

tacijami umetne noge, kakršne se pa za invalide s težkimi deli, kakor poljedelske in tovarniške delavce, kovače, ključavnice itd. niso obnesle, sosebno še, ker se morajo večkrat popravljati in so tako popravila zelo draga. Zato se bodo takim invalidom sedaj dajale navadne pomožne proteze, katerih konstrukcija je taka, da se lahko popravijo v vsaki vaški kovačnici. Posamezni deli teh protez se izdelujejo v tovarniškem potom in so tudi na razpolago v rezervni bolnišnici št. 11 na Dunaju, V., Gessergasse 44, in jih avstrijske sanitetne bolnišnice lahko naročajo od tam. Ko bi se te proteze delale na roko, bi pomenilo le izgubo časa in delavnih moči. Vsekako kaže za težke posle izvršiti joče invalide umetne noge sploh opustiti ter vsem takim omisliti proteze, posebno še za take, ki so oddaljeni od večjih mest in bi jim poprava umetnih nog prizadela mnogo več stroškov in zamudo časa. Vsak tak invalid dobi sedaj protezo in bode z njo (ne z umetno nogo) tudi izpuščen iz bolnišnice. Umetne noge naj se pa napravijo invalidom čez več mesecev po amputaciji. Le lažja dela opravljajočim se bodo takoj preskrbele umetne noge. Tudi katerim se amputirajo roke, se jim napravijo poklicu primerne proteze. Umetne roke (takozvane nedeljske roke) so za invalide le kozmetične vrednosti.

Tobak se zopet podraži? Kakor se sliši, se v kratkem znova podraži cigaretni tobak. Hercegovinec, ki je od 4 K 50 vin. poskočil na 8 K, bo stal po novem tarifu 13 kron.

Velikodušno darilo. Zastopniki davčnega okraja Černomelj in Metlika so darovali deželniemu in gospejnemu društvu Rdečega križa za Kranjsko znesek po 2000 K iz okrajne blagajne. Deželno in gospejno društvo izreka za ta velikodušni dar najpriznanejšo zahvalo.

Najboljši zemljevidi za zasledovanje vojnih dogodkov se dobe v Katoliški Bukvarni v Ljubljani: Freytags Karte von Rumänien 1 : 4.000.000, cena s poštino 1 K 50 vin. Ravensteins, Görz, Küstenland, Friaul. 1 : 250.000. (Najnatanejši zemljevid soške fronte.) S poštino 3 K 30 vin. Ravensteins, Süd Tirol, Ober Italien 1 : 250.000, s poštino 3 K 30 vin. Freytags Karte der westrussischen Kriegsschauplätze, 1 : 2.000.000, s poštino 1 K 50 v. Brackhaus, Karte des Weltkrieges, zemljevid Evrope, 1 : 4.000.000, s poštino 1 K 80 vin. Hickmanns Geographisch-statistischer Universal-Taschen-Atlas, velja s poštino 5 K 50 vin.

»Prvi svet miru.«

Koncem občnega zbora Splošne električne družbe v Berlinu je rekel predsednik Walter Rathenauer, da se po dolgem času sedaj prvič v dalji prikaže svet miru. Upanje na mir pa ne sme nikogar odvrniti od njegovih nalog, da se izvede silni Hindenburgov program, ki zahteva vseh sil dežele.

Demonstracije proti Vatikanu.

Basel, 9. decembra. Iz Rima poročajo, da so se v Rimu pojavile demonstracije proti sv. očetu, ker je izrazil sožalje ob smrti avstrijskega cesarja. Infanterija in kavalerija je izpraznila trg pred cerkvijo sv. Petra.

Internirano črnogorsko duhovništvo se vrne domov.

Armadno poveljstvo je pritrdilo, da se smejo internirani črnogorski duhovniki vrniti domov.

Iz laškega ujetništva.

Svoji materi.

Po dolgem, brezupnem času od majke sem pismo dobil. Tako sem ga ljubil, tako sem ga čital, da skoro bi z njega črnilo izpil.

Prav doli, tu, čisto na koncu pa ene besede nisem razbral, da tu se je v solzi črnilo razlilo, to, majka, takoj sem spoznal.

In padla je solza na Tvoje je solze, iz prsi se vroč mi vzdih je izvil, in pismo sem gledal in dolgo ga čital, da Tvoje bi z njega solze izpil.

Ivan Vadjal
iz Zagorja na Krasu.

Stretti, Sardinija.

Ljubljanske novice.

Ij Prodaja kruha. Vsled sklepa aprovizacijskega odseka se bode pričenski v sredo 13. decembra 1916 prodajalo v vseh pekarnah in vojnih prodajalnah večje hlebce. Vsak hleb kruha mora tehtati pečen 70 dkg in stane 36 vin. Razdelitev kruha ostane ista. Na vsako osebo odpade dnevno 1 četrt hlebca.

Ij Pozor pri nakupu špeha. Občinstvo se opozarja, da znaša maksimalna cena pri špehu le za špeh na hrstu 9 K 28 vin.,

dočim je maksimalna cena za salo in neprerejen špeh 8 K 40 vin. Vsakega mesarja, ki bi dražje prodal označene vrste špeha, je nemudoma naznaniti v mestni pritoževalnici, da se prepreči nadaljnje izkoriščanje občinstva.

Ij Nadaljevanje oddaje krompirja za šesti okraj. Jutri v torek, dne 12. t. m. se bo oddajal krompir pri mestni aprovizaciji iz Mühlslsnovega skladišča na Dunajski cesti za nadaljnje številke šestega okraja. Na vrsto pridejo: Od 8. do 9. ure popoldne št. 721 do 880, od 9. do 10. ure popoldne št. 881 do 1040, od 10. do 11. ure popoldne št. 1041 do 1200, od 2. do 3. ure popoldne št. 1201 do 1280, od 3. do 4. ure popoldne št. 1281 do 1360. Povdarjamo vnovič, da se jutri deli krompir samo vrnovim iz šestega okraja, vsled česar naj si ljudje iz drugih okrajev ne delajo nepotrebnih poti.

Ij Oddaja zaklanih prašičev pri mestni aprovizaciji. Ta teden se bodo začeli razdeljevati ozir. nakazovati pri mestni aprovizaciji na Poljanski cesti št. 13, I. nadstropje levo, zaklani prašiči. Dobi se lahko cel, ali polovica, odnosno četrt prašiča in sicer s špehom vred. Blago se bode oddajalo iz mestne klavnice.

Ij Prodaja fižola pri mestni aprovizaciji. Od torka, 12. t. m. naprej se bode oddajal strankam v vojni prodajalni v Gosposki ulici fižol, in sicer pol kilograma za vsako osebo. — Da se ugotovi število rodbinskih članov, mora prinesiti vsakdo s seboj listek od poka, oziroma vojne prodajalne, kjer kupuje stranka kruh. Ta potrdila se bodo pri oddaji fižola numerirala, tako da se bode natančno ugotovilo, koliko je prišlo strank na potrdila posameznega prodajalca kruha. — Prodaja se vrši po sledečem vrstnem redu: V torek, 12. t. m. popoldne za stranke, ki dobivajo kruh pri Dolinarju, Pred škofijo; popoldne za stranke, ki dobivajo kruh pri Bizjakovi na Poljanski cesti. V sredo, 13. t. m. popoldne za stranke, ki dobivajo kruh v vojni prodajalni, Šolski drevored; popoldne za stranke, ki dobivajo kruh pri Žužku v Sv. Florijana ulici. V četrtek, 14. t. m. popoldne za stranke, ki dobivajo kruh pri Zalazniku, Stari trg; popoldne za stranke, ki dobivajo kruh pri Moletu, Sv. Florijana ulica. Nadaljnji prodajni dnevi se objavijo pravočasno.

Podpisu le V. avstrijsko vojno posojilo!

Darovi za goriske begunce.

Župnijski urad Križ pri Trzinu 41 K; Franc Rijavec, cestni mojster, Log, potom »Slovenca« 10 K; Cudermann Ignac, Tupalci pri Kranju, zbirka deklet potom »Slovenca« 5 K; Agris Josip, vojni kurat, potom »Slovenca« 20 K; Oseboje tvrde A. Zankl v Ljubljani, potom »Slovenca« 50 K; Slov. kat. izobraževalno društvo v Gradcu 15 K; Vedstvo zavoda Sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano 140 K; Šolska mladina v Kamniku, čisti donesek dobrodelne prireditve 150 K; Marijina družba v Sv. Ivanu pri Trstu, čisti donesek veselice 56 K 22 vin., N. N. dodal 3 K 78 vin.; Lavtizar Josip, c. kr. okr. šolski nadzornik v Ljubljani 5 K; Neimnovani 2 K; Darilo »Slov. Naroda« 5 K; Ivan Gnasi, Beran, Istra, 50 K; Valentin Oblak, Kropa, zbirka, 20 K; Ljubljanski bogoslovci 30 K. Obledo so darovali: Gorjup Sergej, Prosek; Bajc, Št. Vid nad Ljubljano; Dr. Gvidon Sajevec; Marijina družba Šmarje-Sap; Marija vd. Osana, Ljubljana; Jožef Ameditz, gostilničar itd., Ledenice; Lorand, Ljubljana. — Posredovalnica za goriske begunce v Ljubljani se vsem darovalcem najtopleje zahvaljuje.

Književnost.

»Hrvatska škola« izšla! Izšla je »Hrv. škola« 1916. Uredili: Josip Bačić in dr. Stojan Brajša. Izdalo »Katoliško učiteljsko društvo za Istru« Hrvatska škola u Pazinu. Ljubljana 1916. Tisak Katoliške tiskare u Ljubljani. Z sliko učitelja Vjekoslava Brajana, padlega na polju slave. Vsebinska je zanimiva: Uredništvo: Našim prijatelji in sumisljenicima. — Jakša: Odbačeni Krist. — Vrhinov: Volčič o Istri u »Novicama«. — Adolfina S.: Daj miru! —

Prof. dr. Iv. Tul: Pestra narodnostna slika v c. in kr. vojni mornarici. — B. M.: Rat u svijetku katoličke moralke. — Jakša: Tri igrača. — Prof. Dimitrije Vac: Kod Saše Šantela. — Štefka L.: Jedan dan u Gorici za rata. — Jakša: Narodna duša za vrijeme rata. — Ante Belanić: Vojnički doživljaji. — Adolfina S.: Vidina kazen. — A. K.: Slovenci v Istri. — F. F.: Vjekoslav Brajan. — Ypsilon: Ko gledam. — Vjekoslav Brajan: Pjesma pregaranja. — F. Žić: Staroslavenska akademija u Krku. — Evakuacija. — Naš pokret i naše središte. — Anastazije Jurčić: Iz pisam mladoga učitelja. — Josip Bačić: Ženska učiteljska škola u Pazinu. — Ida Trampuž: Proslav. — Prof. J. Butković: Zašto baš katoličke organizacije? — Anka Mirnović: Iz njihova razgovora. — Dr. Stojan Brajša: Prinosi za poznavanje Dobroline dobe. — Ante Ryšlavy: Priprava zrelije mladeži za vojništvo. — L. Sloković: Narodne proslavice i izrazi iz Sv. Petra u Šumi. — F. Žić: Fraze i poslovice. — A. Kalac: Neka pisma Volčiču. — Jos. Bačić: Moj ideal. — Dr. C. B. Foerster o uzgoju volje. — Dopisi. — Listak. — Knjiga stane 3-90 K franko s pošto in se naročuje pri »Tiskovnom društvu« u Pazinu. Denar treba poslati naprej. Ker ima knjiga tudi zanimive slovenske razprave in sestavke, upamo, da jo bodo tudi Slovenci naročili.

Liturgika. Nauk o bogočastnih obredih sv. katoliške cerkve. Spisal Alojzij Stroj. Založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani. Ta knjiga je izšla v drugi pomnoženi izdaji. Že »Slovenski Učitelj« (l. 1907, str. 98) je pisal: »Dobili smo knjigo, ki se jej na prvi pogled pozna, da je vzrasla iz prakse. Kratka je, točna in prikupna! Na 135 straneh nam podaja bogočastje katoliške cerkve v celoti po preglednem načrtu v jasni besedi. Razdelitev učne tvari se naslavlja na štiri velika poglavja: O cerkvenih osebah, krajih, dejanjih, časih. Posebno lepo je pisatelj razbral obrede pri sveti maši. To poglavje je pač najtežje obdelati. Druga velika vršina knjige so mnogobrojne slike (40). Z ene strani bodo izvrstno po-

Štev. 1601.

Občanom Dornberškim!

Podpisano županstvo mora nujno vedeti za vse naslove svojih občanov, bivajočih na Gorenjskem, Dolenjskem in drugod, ker treba nekaterim vročiti vojaške listine, drugi imajo dobiti plačila za zaseženo vino in za stanovanja, v zadnjem času oddana vojaštvu, tretji povprašujejo iz vojne službe, kje so njih svoji iz evakuirane občine i. t. d.

Naprošene so tedaj vse družine iz vseh vasi dornberške občine, da podpišejo tako z dopisnico naznanijo svoje naslove, slučajne svoje potrebe ali prošnje, kojim se bo podpisano požurilo, kolikor bode le mogoče ugoditi.

Obenem naj vedo Dornberžani, da neustrašeni udje županstva in zaupniki, ki so še vedno v Zaloščih ali v bližini občine, nosijo skrb za ostalo blago posestnikov, da spravljajo imetje v varnejše prostore in da upajo na gotovo povrnitev v ne dolgem času svojih občanov v domovine, kojim pošiljano pristen pozdrav in na veselo svidenje v našem vinorodnem, ljubem Dornbergu!

Kje biva sedaj Franc Vižintin, kateri je meseca maja 1916 prišel stanovat iz Ronk (Furlanija) v Tabor 31?

Županstvo Dornberg sedaj začasno

v Lokavcu pri Ajdovščini,

dne 8. decembra 1916.

2911

Za župana:

Ivan Budin.

Prof. Alfonz Paulin, c. kr. šolski svetnik, Viktorija Nachtigall, roj. Paulin, c. kr. profesorja vdova in Hedvika Martinak, roj. Paulin, c. kr. sodnega svetnika vdova, naznanjajo v svojem in v imenu ostalih sorodnikov vsem prijateljem in znancem prežalostno vest, da je njih iskrenoljubljena, nepozabna sestra ozir. hči, teta, nečakinja, sestrična in svakinja, gospodična

Amalija Paulin

dne 7. decembra 1916 po daljši mučni bolezni, prejemši sv. zakramente za umiranje, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb se je vršil v soboto dne 9. decembra 1916.

Za vse ljubeznive dokaze srčnega sočutja ob smrti preblage pokojnice, za darovane cvetje in častne spremstvo na njeni zadnji poti, se vsem najtopleje zahvaljujemo.

V LJUBLJANI, dne 10. decembra 1916.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

jasnjevale učno stvarino, z druge strani pa bodo v nemale za krščansko umetnost, posebno pa za lepoto bogočastja. Mnoge slike nam kažejo za liturgični pouk pomenljive domače umetnine, druge nas vedejo v sosednje pokrajine, tretje pa seznanjajo z najlepšimi umotvori največjih krščanskih slikarjev (Rafael, Michelangelo, Murillo, Dürer itd.) Bila je jako srečna misel, da je pisatelj v dobi, ko se tako popularizuje umetnost, tudi krščansko umetnost — s to se lahko ponasamo — upotrebil v takem obsegu pri liturgičnem pouku. Vsa knjiga kaže veliko ljubezen pisatelja do bogočastja in katoliške cerkve. Brez dvojbe bode uporaba knjige v šolah netila isto ljubezen do bogočastja v učenju in učitelju. In to je glavni namen liturgičnega pouka!

V drugi izdaji je Strojca »Liturgika« v vsakem oziru izpopolnjena in izboljšana. Točno upošteva vse nove naredbe svete Cerkve, n. pr. o praznikih, izpremembe v cerkvenem koledarju itd. Posamezni oddelki so popolnoma na novo izdelani. Pridelano »Berilo« obsega potrebne liturgične molitve in zelo primerne pesmi in druge spise, ki bodo pripomogli, da bode pouk v liturgiji obneem prijeten, pa tudi temeljit. Tudi po svoji vnanji opremi odgovarja »Liturgika« vsem zahtevam dobre šolske knjige. V platno vezana knjiga stane 2-40 K.

Najboljši zemljevidi za zasledovanje, vojnih dogodkov se dobe v Katoliški Bukvarni v Ljubljani. Hickmanns Geographisch-Statistischer Universal-Taschen-Atlas velja s poštnino K 5.50. Brockhaus, Karte des Weltkrieges (Zemljevid Evrope) 1:4.000.000 s poštnino K 1.80. Freytags Karte der Westrussischen Kriegsschaupl. 1:2.000.000, s poštnino K 1.50. Ravensteins, Süd Tirol, Ober Italien 1:250.000 s poštnino K 3.30. Ravensteins, Görz, Küstenland, Friaul. 1:250.000. (Najnatanejši zemljevid soške fronte), s poštnino K 3.30. Freytags Karte von Rumänien 1:1.000.000. Cena s poštnino K 1.50.

Nadaljni zemljevidi za zasledovanje vojnih dogodkov se dobe v Katoliški Bukvarni v Ljubljani. Mittelbachs, Balkanländer nebst Rumänien, 1:1.500.000 s poštnino K 2.10. Flemmings Karte des italienisch-österreichischen Kriegsschauplatzes, 1:1.500.000, s poštnino K 1.80. Reimers, Kriegsschauplatz, Die Kriegsschauplätze in Ubersicht der Kriegslage in Europa, 1:4.000.000 s poštnino K 1.80 (razvidna so zavzeta ozemlja). Freytags, Welt-Atlas, 58 Haupt- und 25 Nebenkarten nebst einem alphabetischen Verzeichnis von mehr als 17.000 geographischen Namen. 5 natis s poštnino K 5.50.

— Priporoča se nova trdka F. Čuden Sin nasproti glavne pošte, specialna trgovina z zlatino, ur in srebrnine. Več v oglaš.

Kupim že rabljeno toda še popolnoma v dobrem stanju se nahajajočo trakasto žago (Bandsäge) srednje velikosti, ki ima krogična ležišča, je na samotežni pogon, ter tudi v slučaju lahko vporabna za gonilno silo. — Cenj. ponudbe z natančnim opisom stroja in navedbo cene naj se blagovolijo poslati na I. ŠIBAL, JESENICE, GORENJSKO. 2877

Naročajte „Slovenca“!

Prazne ureče

vsake vrste in v vsaki množini kupi in plača po najvišjih cenah trgovska firma J. KUŠLAN, Kranj, Gorenjsko. — Istotam se kupujejo po najvišjih dnevni cenah

suhe gobe.

2383

Ob pomanjkanju mleka!

Sladki čaj znamka SLADIN

je najbolj zdrava in najcenejša

hrana za dojenčke.

S Sladinom se lahko odpomore pomanjkanju mleka in sladkorja, kajti prihrani se pri njem dve tretjini mleka in eno tretjino sladkorja. Izmed mnogih priznanj naj navedemo samo ono gospe Eme pl. Trnkoczy, soproge lekarnarja v Gradcu: Ljubi svaki! Naznaniti Ti želim, da se prehranja Elzin malček s Sladinom (sladni čaj) in se krasno razvija, torej se more Sladin najtopleje priporočati.

Dobi se pri lekarju Trnkoczyju v Ljubljani poleg rotovža. Glavne zaloge: Na Dunaju v lekarnah Trnkoczy: Schönbrunnerstrasse 109, Josefstadtstr. 25., Radeckplatz 4. — V Gradcu: Sackstrasse 4.

Sprejme se izurjena

Kontoristinja

ki je ob enem tudi prodajalka mešane stroke, proti takojšnjemu nastopu, pri trdki Mihael Omahen, Višnjagora.

Kupi se dober

pianino

Ponudbe Dolenska c. 10. part.

Gospodična

vešča obeh deželnih jezikov, ki je več let službovala v knjigovodstvu hranilnice in posojilnice, želi vstopiti v kak denarni zavod. Ponudbe na upravništvo Slovenca pod »Uradnica« št. 2894.

Odda se s 15. decembrom lepo

meblovana soba

samo za solidnega gospoda častnika. Ogleda se lahko od 10.—12. in 2.—4. ure Frančevo nabrežje 7. III. 2909

Važno

za ljudi, ki imajo sorodnike v Ameriki!

Kdor hoče od svojih sorodnikov v Ameriki dobiti kako denarne podpore, naj spiše kratko pismo v nemščini, v katerem naj opiše samo svoje rodbinske zadeve in ne omenja ničesar o politiki ali vojski. Na posebnem zavitku naj zapiše naslov svojih sorodnikov v Ameriki, pismo pa vtakne v drug zavitek, na katerega naj poleg svojega natančnega naslova razločno zapiše tale naslov:

Henry C. Zaro, Bankier per Adresse Dresdner Bank, Berlin W. 56. Nefrankovana ali premalo frankovana pisma se ne sprejemajo. 2470

V najem se vzame če mogoče dobro ohranjen

klavir ali pianino

Ponudbe z navedbo pogojev na upravništvo Slovenca pod šifro »M. K.« 2910

Potrjeni neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom prijateljem in znancem pretresujočo vest, da je naš iskrenoljubljeni, plemeniti oče, oziroma stari oče, stric in tast, gospod

Janez Rus

posesnik

v nedeljo dne 10. decembra ob 10. uri dopoldne v visoki starosti 84 let, večkrat previden s svetimi zakramenti za umirajoče, bogudvano prominul. Pogreb prebalega pokojnika se vrši v torek dne 12. t. m. ob 10. uri na pokopališče v Šmartnem.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v domači dekanijski cerkvi. Nepozabnega pokojnika priporočamo v molitev.

SMARTNO PRI LITJI, 10. decembra 1916.

Janez, Jožef, Ignacij, Anton, sinovi. — Fani por. Misson, Roza, Ana in Alojzija, hčere. — Vsi vnuki in vnukinje.

Fina božična darila

briljanti	zapestnice	prstan
obeski	uhani	veržice
ure z p-st.	zavr. verž.	zapone
brilj. uhani	„Union“-ure	brilj. prstan
Eterna	Schaffhausen	Omega

! Otvoritev !

Nova trgovina

na proti glavne pošte

F. ČUDEN SIN, Ljubljana, specialna trgovina zlatnine, ur in srebrnine.

SIROLIN "Roche"

Prsne bolezni, oslovski kašelj, naduha, influenci.

Kdo naj jemlje Sirolin?

1. Vsak, ki trpi na trajnem kašlju. lažje je obvarovati se bolezni, nego jo zdraviti.
2. Osebe s kroničnim kašljem bronhijev, ki s Sirolinom ozdrave.
3. Vadušljivi, katerim Sirolin znafno ohenča naduha.
4. Skrofuzni ofroci, pri katerih učinkuje Sirolin z ugodnim vspehom na splošni počutek.

Se dobi v
vseh lekarnah
in K. H.

OREHOVE

ter javorove, češnjeve
in macesnove jesenove,

HLODE

plačuje vedno najvišje cene in sprejema
pismena ponudbe z navedbo množine lesa
PETER ANGELO,
žaga, Seebach pri Beljaku, poprej Ljubljana

ZADRUŽNA ZVEZA V LJUBLJANI

registrovana zadruga z omejeno zavezo

Dunajska cesta 38

sprejema prijave

za

5. avstrijsko vojno posojilo

Subskripcijska cena znaša za 100 K čistih

K 92.-

za 40 letno 5¹/₂ % amortiza-
cijsko državno posojilo,

K 96.-

za 5¹/₂ % državne zakladnice
vračilive dne 1. junija 1922.

Oskrbujejo se tudi potrebne
vinkulacije.